

Kopiering av opphavsrettslig beskyttet innhold 2023

Med historikk for 2020-2022

Innhold

Nøkkeltall	2
1. INNLEDNING	4
2. TOTALVOLUM	5
3. DEL I: AUDIO- OG AUDIOVISUELLE VERKSTYPER	6
3.1 Metode.....	6
3.2 Verkstype	8
3.3 Opphav	9
3.4 Volum	11
4. DEL II: LITTERÆRE VERK.....	13
4.1 Metode.....	13
4.2 Verkstype	14
4.3 Opphav	15
4.4 Volum	16
5. DEL III: VISUELLE VERK	17
5.1 Metode.....	17
5.2 Verkstype	18
5.3 Opphav	20
5.4 Volum	20
6. ENDREDE SEERVANER – KANTARS TVOV-UNDERSØKELSE.....	21
Vedlegg 1: Om undersøkelsen	23
Vedlegg 2: Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2023 etter verkstype og kopieringsmåte.	29
Vedlegg 3: Spørreskjema.	30

Nøkkeltall

- Befolkningens kopieringsvaner er i endring, i takt med utvikling av nytt innhold og ny teknologi:
  - Syv av ti (71%) har kopiert ett eller flere verk ukentlig i 2023, uavhengig av verkstype og verkshøyde, de fleste (34%) ett eller (19%) to. Om lag seks av ti (60%) har tatt minst én kopi av ett eller flere audio- / audiovisuelle verk, to av ti (22%) har kopiert litterært verk mens tre av ti (32%) har kopiert visuelt verk.
  - Audioverkene kopieres i vesentlig utstrekning offline via strømmetjenester, mens den audiovisuelle kopieringen går via TV-mottaker. For litterære verk er fotokopi/skjermdump mest utbredt, men skiller seg ikke mye i omfang fra utskrift/scan og ned lasting fra nett. Bildeverkene kopieres også typisk ved foto/skjermdump eller ned lasting fra nett – begge i like stor utstrekning, og med noe større utbredelse enn for tekstkopieringen.
  - De unge benytter i størst utstrekning de nye digitale tilbudene, mens bruken av tradisjonelle metoder stiger med alderen. Når eksempelvis kopiering av audio/audiovisuelle verk typisk skjer enten offline eller via TV-mottaker, representerer de unge førstnevnte, de eldre sistnevnte.
- Det er i 2023 tatt 59,2 millioner *kompensasjonsberettigede* kopier på tvers av verkstypene, uavhengig av format. Audiokopier utgjør 27,3 millioner kopier etterfulgt av to om lag like store kategorier på 13,6 millioner visuelle- og 10,2 millioner litterære kopier. Audiovisuelle kopier utgjør 8,1 millioner.
- Kopiomfanget viser ulike utviklingsbaner de tre siste årene, etter verkstype:
  - Audiokopiene «reduseres» fra 41,6 millioner kopier i 2021 (-34%, fra 2021-2022 bl.a. som følge av justert EØS-andel etter Storbritannias uttreden av EU).
  - Audiovisuell kopiering reduseres fra 8,9 millioner kopier (-9%)
  - Litterære kopier reduseres fra 11,7 millioner (-13%).
  - Visuelle kopier *øker* fra 9,6 millioner (+42%).
- Innenfor de tre hovedkategoriene varierer kopivolumet for de respektive verkstypene:
  - Blant de audio/audiovisuelle kopiene utgjør musikklåter brorparten (21,8 millioner kopier), etterfulgt av radioprogrammer/podkast (4,3 millioner) og TV-serier (3,4 millioner). Underholdningsprogrammer, nyhets/sportssendinger, lydbøker/hørespill og dokumentarprogrammer utgjør hver for seg 1,0-1,5 millioner kopier, filmer og musikkvideoer henholdsvis 0,7 og 0,3 millioner. Størst nedgang i treårs perioden registreres for musikklåter (-38%) og radioprogrammer/podcast (-23%). Musikkvideoer øker i omfang (+64%), sammen med nyhets/sportssendinger (+30%).
  - Blant de litterære kopiene utgjør skjønnlitterære brorparten (3,6 millioner), etterfulgt av fagstoff/forskning/skole kopier (2,9 millioner) og mat/strikkeoppskrifter (1,0 millioner). Matoppskrifter og sangtekster viser størst tilbakegang (-26% og -27% henholdsvis). Leksikale verk representerer et unntak og viser nesten en dobling (+94%).
  - De visuelle kopiene domineres av fotografier (9,6 millioner), etterfulgt av tegninger/illustrasjoner (1,1 millioner). Samtlige viser vekst i treårs perioden. Kunstplakater og design/håndverk har størst relativ vekst (+68% og +64% henholdsvis), etterfulgt av fotografier (+44%) og tegninger (+40%).
- TV-distributørene har etter hvert tatt i bruk internett og strømmeteknologi for distribusjon av medieinnhold. Sluttbruker tar ikke kopi av innholdet i tradisjonell forstand, men strømmer til egen skjerm. Mens 4% av befolkningen benyttet disse tjenestene i 2017, øker andelen jevnt til 9% i 2020 og videre til 13% nå i 2023. Dette skjer parallelt med en

---

tilsvarende vekst i andelen som benytter tidsforsinket TV-seing. Videre vekst i bruken av disse tjenestene, som gir innholds-tilgang uten fysisk ned lasting, vil kunne redusere kopieringsbehovet i tradisjonell forstand fremover.

---

1. INNLEDNING

Undersøkelsen «Kopiering av opphavsrettslig beskyttet innhold» kartlegger kopieringsomfanget av audio- og audiovisuelle verker (musikk, film, TV-program og lydproduksjoner) samt litterære tekster og bilder, til privat bruk i den norske befolkningen. Hensikten er å estimere omfanget av *kompensasjonsberettiget kopiering*, som utgangspunkt for fordeling av midler til de rettighetshavere Norwaco representerer.

Befolkningens kopieringsvaner er i stadig endring, i takt med teknologisk utvikling samt tilbudet av nye digitale medier og teknologiske løsninger. Undersøkelsesdesignet er derfor løpende tilpasset disse endringene, bl.a. ved inngående vurdering av intervjuets innhold og spørsmålsformuleringer. Dels er det tilpasset endringer i omgivelsene og i befolkningens faktiske kopieringsbehov. Dels består det i justeringer av undersøkelsesinstrumentet (nye spørsmål, omformuleringer, endret spørsmålsrekkefølge, o.l.) for bedre å fange den reelle adferden. Endringer i designet løper parallelt med justeringer i estimeringen.

Samtidig som de historiske utviklingstrekkene er viktige å ha med i betraktningen, har justeringene medført at dagens estimater ikke uten videre kan følges bakover i tid. For det første vil det i mange tilfeller være uklart hva som menes med «kopiering», da eksempelvis tilrettelegging for løpende ned-lastning (strømming), etc. gir tilgang til innhold uten fysisk lagring på mottakerens enhet. For det andre er kartleggingen krevende for respondentene, da den forutsetter relativt detaljert rapportering av aktiviteter og bruk av verktøy som respondentene ofte har begrenset kjennskap til og erfaring med. For det tredje er flere typer kopiering relativt sjelden forekommende, noe som gir begrenset estimeringsgrunnlag for disse. Og for det fjerde er registreringen ømfintlig for særskilte avvik i respondentenes adferd, f.eks. ved at enkeltrespondenter rapporterer uvanlig høyt eller lavt omfang av samlet- eller en bestemt type kopiering. For å redusere usikkerhet og å gjøre estimeringen så entydig som mulig, utnyttes nå flere års informasjon til å berike rapporteringens informasjonsgrunnlag. Ved å beregne kopieringsvolumet med utgangspunkt i et såkalt «*veiet, glidende gjennomsnitt*» for de siste tre årene, kalibreres estimatene for tilfeldige variasjoner og usikkerhet knyttet til begrenset antall observasjoner og/eller ekstremverdier i grunnlaget. Mens kartleggingen av audio- og audiovisuell kopiering strekker seg tilbake til 2007, er årets rapportering i hovedsak avgrenset til de tre siste årene.

Fra og med innføring av *ny åndsverklov 1. juli 2018*, omfattes også visuelle- og litterære verk av rettighetsvernet. Felles for alle kopikilder er at kopieringsomfanget måles i antall kopier. Samtidig er verkstypene i sin karakter vesens forskjellige: Mens audio- og audiovisuelle verkstyper har «varighet», telles «antall låter» for musikkopiering og «antall episoder» for TV-serier.¹ Litterære tekster måles i «antall sider» og visuelle verk «antall bilder».² Rapporteringene siden 2018 har behandlet audio- og audiovisuelle verk på den ene side og visuelle verk og litterære tekster på den andre, i egne selvstendig rapporter. Fra og med 2021 behandles alle kopieringstypene i samlet fremstilling, men i separate deler slik at behovet for separate estimater for de ulike kopieringstypene ivaretas.

For nærmere dokumentasjon av undersøkelsens design og gjennomføring, se Vedlegg 1.

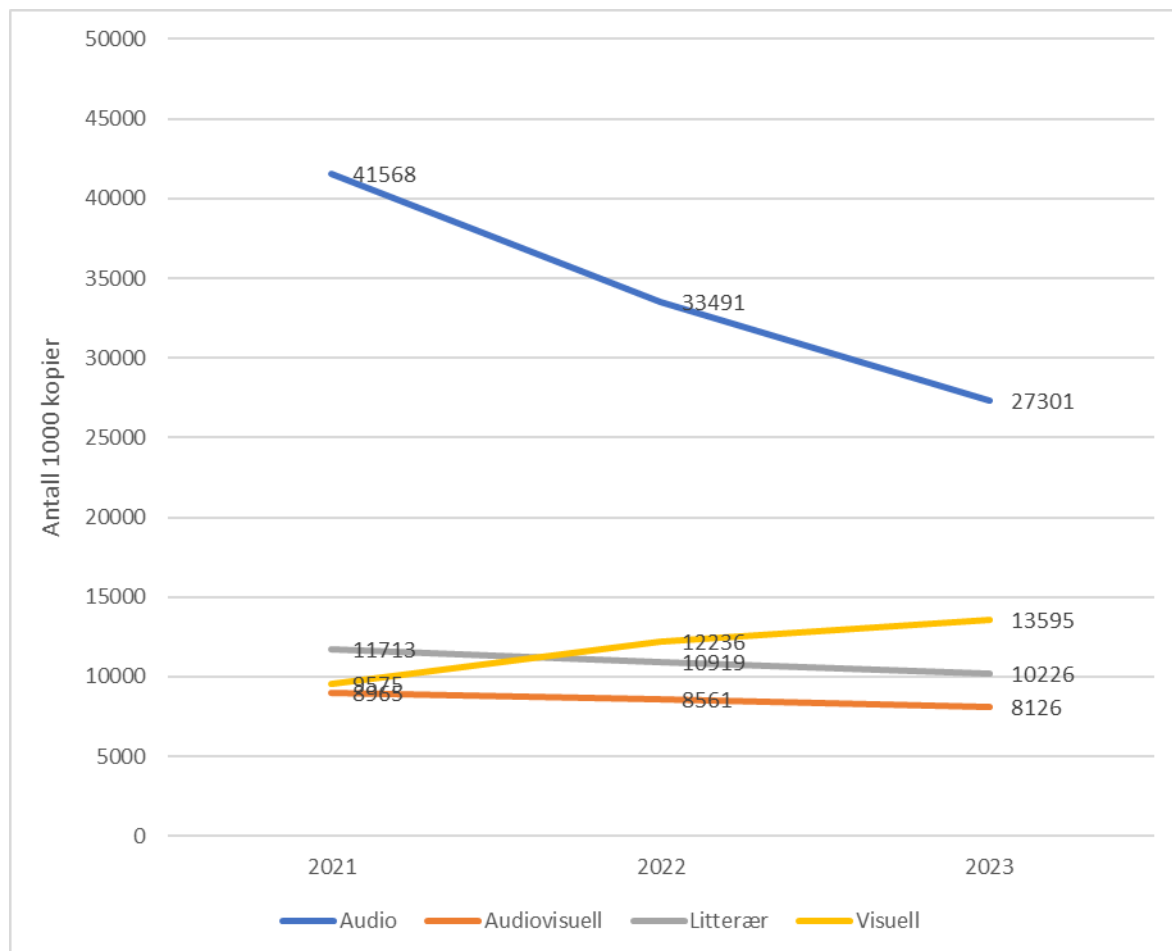
¹ Estimeringsgrunnlaget «antall kopier» avviker da fra «antall betraktere», i det kopiering til felles lagringsenhet vil kunne deles av flere (slik som f.eks. når en husstand deler en TV-boks).

² Konvertering av antall sider til verk, foretas av Norwaco basert på egen «konverteringstabell», som ligger utenfor rammen av denne kartleggingen.

2. TOTALVOLUM

Det kompensasjonsberettigede ukentlige kopivolumet i perioden 2021-2023 varierer mellom verkstypene og over tid (Figur 2.1).

Figur 2.1. Totalt ukentlig kopieringsvolum per verkstype 2020-2023. Antall i tusen kompensasjonsberettigede kopier.

Antall kopierte audioverk i 2023 utgjør 27,3 millioner kopier (låter/episoder), visuelle verk 13,6 millioner (bilder), litterære verk 10,2 millioner (sider) og audiovisuelle verk 8,1 millioner kopier (låter/episoder).

Betraktet over treårs-perioden forlenges fjorårets trender for de fire hovedkategoriene. Audiokopiene, viser markert tilbakegang (-34%), etterfulgt av de litterære- og audiovisuelle verkene (-13% og -9% henholdsvis). De visuelle verkene viser derimot en stigende trend (+42%). Med unntak for de visuelle, tas det altså stadig færre kopier av samtlige verkstyper de tre siste årene. Og tilsvarende, fallende volumer for de tre førstnevnte «kompenseres» noe av sistnevnte.

Det kompensasjonsberettigede volumet representerer altså et *utvalg* av befolkningens totale kopiering, slik det registreres i kartleggingen: På den ene side er betalt- og ulovlig kopiering ikke kompensasjonsberettiget, mens beskyttet-andelen varierer med verkstypenes opprinnelse. På den annen side innebærer beregningen av beskyttet-andelen flere modifikasjoner, knyttet til både datainnsamlingen og estimeringsmåten. Når disse kriteriene i tillegg endres over tid, legger det også føringer på tolkningen av utviklingstrekk. Merk f.eks. at

---

estimatene siden 2021 tar høyde for at Storbritannia har trukket seg ut av EU, med konsekvens for EØS-andelen for særlig musikkverkene, og dermed for reduksjonen i volumet av audiokopier.

Ellers vil endringer i kopieringsvolumene for de respektive verkstypene kunne skyldes faktiske endringer i befolkningens kopieringsvaner, både når det gjelder antall personer som kopierer og/eller at kopieringsvolumet endres blant dem som kopierer – i hyppighet, innhold eller omfang. Slike endringer styres dels av interessen for verkstypene, verkenes omfang (krav til nedlastingshastighet og lagringskapasitet) og av kopieringens funksjonalitet. Ikke minst viser ulike medieovervåkinger at den yngste delen av befolkningen er rask til å ta i bruk nye teknologier.³

I det følgende redegjør vi nærmere for estimeringen av den kompensasjonsberettigede kopieringen, samt noen av de dominerende trendene, slik de gjør seg gjeldende for hver av de fire hovedkategoriene verkstyper henholdsvis.⁴

3. DEL I: AUDIO- OG AUDIOVISUELLE VERKSTYPER

Det finnes i dag flere kopieringsmetoder, mer eller mindre tilrettelagt for kopiering av audio- og audiovisuelle verk. Samtidig stiller verkstypene egne betingelser: Eksempelvis krever en film gjerne lang nedlastingstid, betydelig lagringsplass, og eventuelt lagring på TV-mottaker. En TV-mottaker er videre stasjonær, dels tidsstyrt og deles gjerne av hele husstanden. Kopiering av musikkklåt tar derimot liten lagringsplass, lastes raskt og enkelt ned til mobiltelefon eller PC, styrt umiddelbart av telefonens eier alene.

Ettersom audiokopiering utgjør det største kopieringsvolumet, vies denne verkskategorien ekstra oppmerksomhet, bl.a. ved detaljert rapportering av de respektive verkstypene for hver kopieringsmetode (Vedlegg 2).

Når det gjelder audiokopieringens volum, skal det bemerkes at inkludering av *offline kopier* i registreringen fra og med 2020 gav betydelig løft og medførte en fire-fem dobling av volumet sammenliknet med perioden fra 2019 og bakover (se rapport for 2021). Veksten representerte med andre ord en vesentlig omlegging av beregningsgrunnlaget og ikke nødvendigvis en endring i befolkningens kopieringsadferd fra det ene året til det andre. På lengre sikt reflekterer den imidlertid en teknologidrevet adferdsendring som fanges opp i kartleggingen fra og med dette året.

3.1 Metode

Om lag seks av ti (60%) har kopiert audio/audiovisuelt i 2023 tilsvarende omfanget de to foregående årene (57% i 2022 og 56% i 2021), tilsvarende om lag 2,5 millioner nordmenn i den voksne befolkningen 18 år og eldre.⁵

Når audiokopieringen dominerer er det interessant å se nærmere på hvilke måter kopieringen foretas på, og om den endres over tid. Bl.a. har de fleste og mest benyttede strømmetjenester

---

³ F.eks. Kantars løpende TVOV kartlegging. Kommentarer på endringer i kopieringsvaner og variasjoner i kopieringsadferd i befolkningen baseres på det totale kopieringsomfanget, uavhengig av verkshøyde. Avgrensningen til kompensasjonsberettiget kopiering foretas i etterkant av datainnsamlingen, basert på respondentenes rapportering av hvordan kopieringen foretas.

⁴ I 2020 var undersøkelsen delt i to. Del 1 inkluderte ikke offline kopiering, del 2 målte kun offline kopiering. Fra og med 2021 rapporteres de sammenstilt.

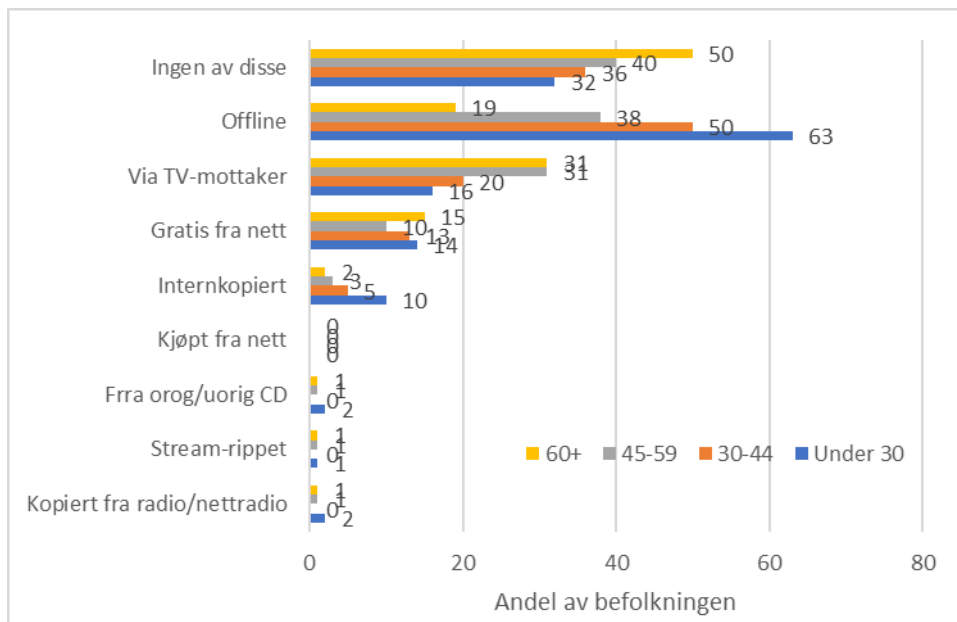
⁵ Beregnet med utgangspunkt i kopieringsmetoden, og vil kunne avvike litt relativt til beregning med utgangspunkt i verkstyper. Andelen ble i 2020 estimert til 47%, men da eksklusive offline kopiering.

for musikk, radio/podkast og lydbok som nevnt tilrettelagt funksjonalitet for offline lagring. Dette gjelder for tilbydere som Spotify, Tidal, Storytel, Acast og f.eks. «podkast-appen» på Apple- og Android-enheter. De senere årene er det også blitt vanlig å tilrettelegge for offline lagring på strømmetjenester for film / TV / video-medier. Vi finner funksjonaliteten i tjenester som Netflix, HBO, Viaplay, TV2 Sumo, m.fl. Men det finnes fortsatt strømmetjenester som ikke tilbyr offline lagring eller ned lastning av strømmet innhold. Og, piratkopiering gjør det mulig å strøme rett til egen disk: stream-ripping / de-streaming. Offline kopiering er ellers kompensasjonsberettiget, med mindre den har opphav utenfor EØS.

Åtte metoder for audio/audiovisuell kopieringsaktivitet registreres.⁶ Alle er benyttet så nær som nettkjøp (4% rapporterte nettkjøp i 2022). Syv av ti som audiokopierer har benyttet én av metodene, to av ti har benyttet to av dem.

Offline er den mest utbredte kopieringsmåten (40%), etterfulgt av TV-mottaker (25%) og gratis ned-lastning fra nettet (13%). Kopiering mellom egne lagringsmedier foretas blant fem av hundre. De færreste kopierer fra CD (3%), stream-ripper, kopierer fra radio (begge 1%) eller kjøper på nett, samtidig som ingen har kjøpt på nett. Mønsteret er overveiende det samme som i 2022, der største endringer er nedgang i andelen som kopierer totalt sett (- 4 prosentpoeng) og økning i andelen som kopierer offline (+ 5 prosentpoeng).

Figur 3.1 Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2023, etter metode og alder. Prosent, n=1.230.⁷

Kopieringsmåtene varierer i betydelig grad mellom unge og eldre (Figur 3.1). Mens syv av ti under 30 år kopierer via én eller flere av måtene gjelder det samme for halvparten blant de eldste over 60 år (fire av ti i 2022). Og mens de yngste i gjennomsnitt benytter 1,1 metoder, synker antallet med stigende alder til 0,7 blant de eldste. De to hyppigst benyttede metodene speiler hverandre aldersmessig: Mens seks av ti blant de yngste anvender offline kopiering gjelder det samme for to av ti 60+ åringer. Mens to av ti under 30 år benytter TV-mottaker, gjelder dette for tre av ti i alderen 60+ (som i 2022). Ellers ser vi også at andelen

⁶ Kopiering fra original og uoriginal CD til annet medium registreres for seg, men rapporteres samlet.

⁷ Befolkningsandelene estimeres med basis i oktober-utvalget 2023. Det samme gjelder for de øvrige befolkningsestimaterne i denne rapporten (n=1.230). Merk at Nettkjøp og Stream-ripping inngår i estimeringen av befolkningsandelene, men holdes utenfor i beregningen av vederlagspliktig volum.

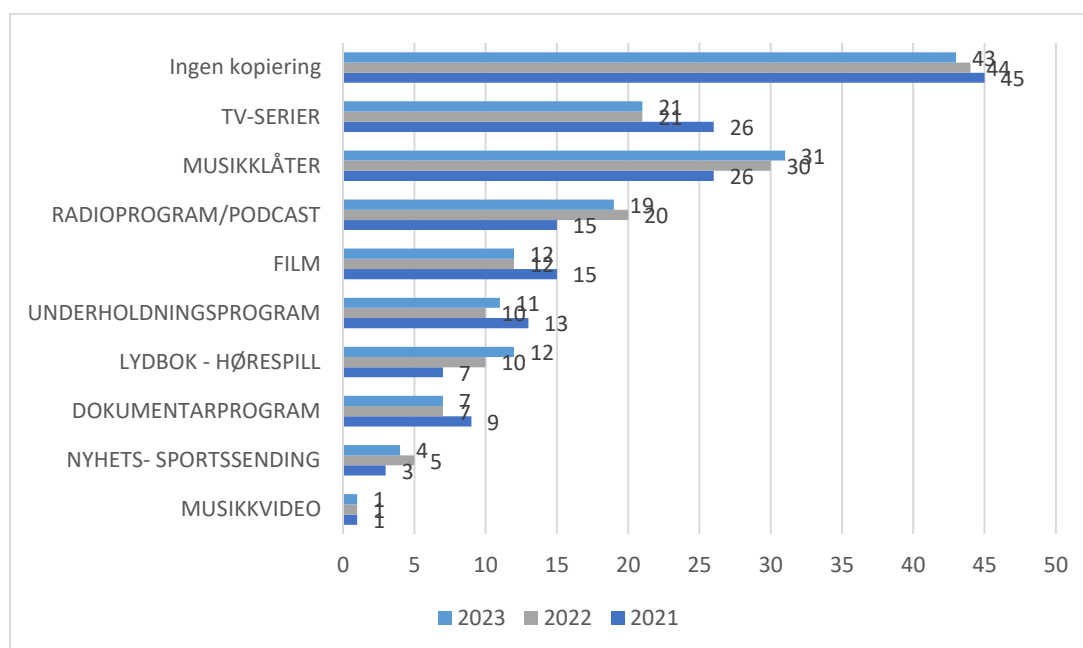
internkopieringer synker med stigende alder, men da i betydelig mindre utstrekning enn for offline kopiering.

3.2 Verkstype

Betrakter vi andelen av befolkningen som kopierer de respektive audioverkene over de tre siste årene (uavhengig av verkshøyde), ser vi at mye er likt. Samtidig peker enkelte trekk seg ut (Figur 3.2).

Kopiering av musikklåter, TV-serier og radioprogrammer er mest utbredt i 2023 og foretas av om lag hver andre-tredje nordmann. For radioprogrammer, film og underholdningsprogrammer er omfanget ganske likt, og utgjør om lag én-to av ti. Lydbøker, dokumentarprogrammer og nyhets- og sportssendinger viser noe mindre utbredelse enn de øvrige (4-7%) mens kopiering av musikkvideoer utføres av de færreste (1%).

Figur 3.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere audio-/audiovisuelle kopier per verkstype siste uke 2021-2023. Prosent, n=1.230.

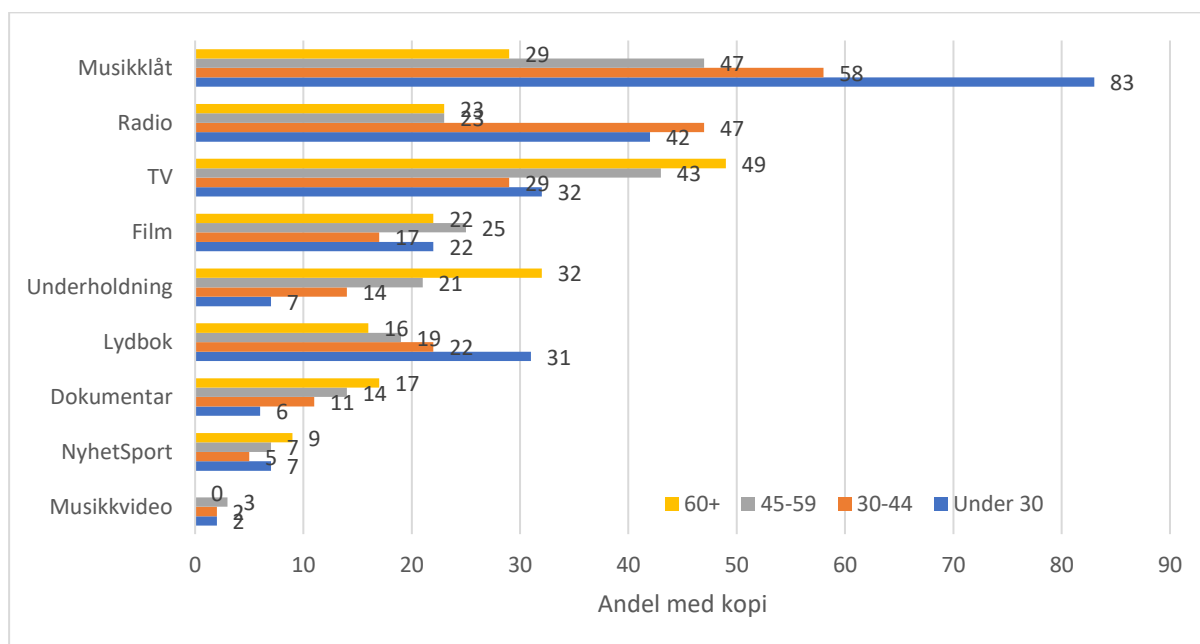
Fokuseres trendene for de respektive verkstypene, må vi som nevnt ta høyde for «veksten» for særlig musikklåter fra 2020 til 2021 som i det vesentligste tilbakeføres til at offline kopiering ble tatt inn i registreringen – og ikke primær endring i adferden som sådan dette året. Tilsvarende ble omfanget av den kompensasjonsberettigede musikkopieringen redusert som følge av Englands uttreden fra EØS fra og med 2022. Andelen musik-kopierer øker med åtte prosentpoeng det siste året (til 31%)

Tilsvarende vekst gjør seg også gjeldende for radioprogrammer (opp fra 14% til 19%) og dels for lydbøker (opp fra 8% til 12%). En motsatt trend observeres for TV-serier (ned fra 26% til 21%) underholdningsprogrammer (ned fra 13% til 11%) og dokumentar-programmer (ned fra 9% til 7%).⁸ Mønsteret kan samlet sett tolkes som en mulig dreining bort fra tyngre nedlastinger i stasjonære medier (TV-boks) til lettere nedlastinger i mobile enheter (telefon).

⁸ Den statistiske usikkerheten på enkeltobservasjonene er høyere enn for trendene, der trenden også forlenges bakover mot 2020.

Mønsteret bekreftes også i den forstand at unge og eldre kopierer verkstypene i forskjellig omfang (Figur 3.3).

Figur 3.3: Verktstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert audio- eller audiovisuelt verk, etter alder 2023. Prosent (n=685).

Når musikklyt har den største utbredelsen, skyldes det i vesentlig grad de yngste: Mens åtte av ti under 30 år har lastet ned musikklyt, synker andelen med stigende alder til tre av ti blant de eldste over 60 år. Det samme gjelder radioprogrammer/podkast (ned fra fire-fem- til to av ti) samt lydbøker (ned fra tre til en-to av ti). For TV-serier er mønsteret det motsatte, der andelen stiger fra tre av ti blant de yngste til halvparten av de eldste. Det samme trenden gjenfinnes for underholdningsprogrammer, dokumentarer og til en viss grad nyheter.

3.3 Opphav

Kopier med opphav utenfor EØS holdes utenfor beregningen av vederlagsplikt. For enkelte verkstyper er andelen betydelig og vies derfor særskilt interesse.

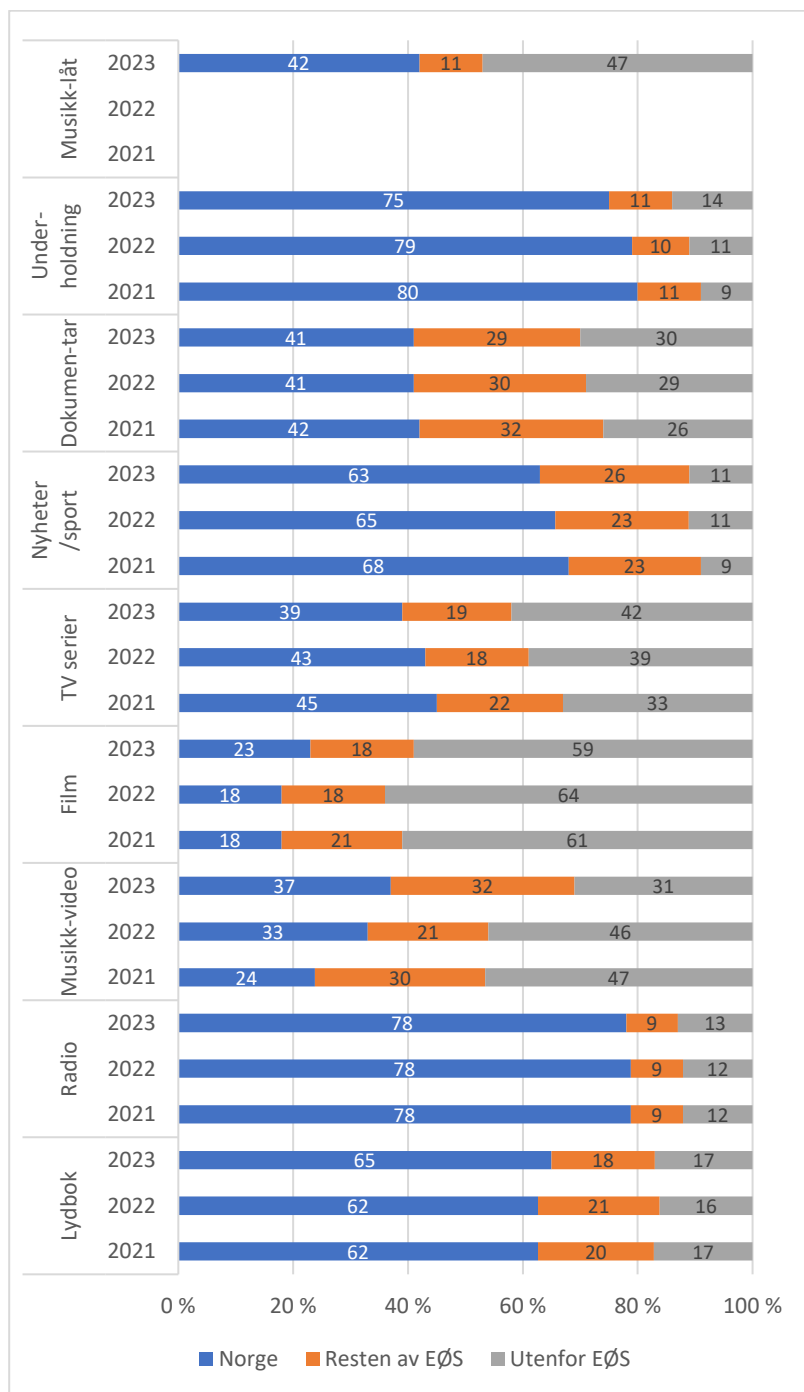
EØS-andelen estimeres med utgangspunkt i respondentenes egen rapportering av (det sist kopierte) verkets opphavssted. Det er betydelig usikkerhet knyttet til estimeringen da det ofte kan være vanskelig å kjenne verkets opprinnelse, artisters nasjonalitet og verkets opprinnelsessted kan være forskjellige, osv.

Beregningen av EØS andelen for *musikklyt* avviker imidlertid fra de øvrige verkstypene, da denne fastsettes årlig av Gramo. Samtidig er andelen redusert de siste årene, hovedsakelig fordi England ikke lenger er del av EØS.⁹ Slike justeringer påvirker i sin tur estimeringen av musikkopienes volum, da musikkverkene tradisjonelt gjerne har hatt britisk opphav, og dermed også audiokopieringens totalvolum når musikkopiene utgjør det vesentligste omfanget. Men endringen tilskrives i så fall klassifiseringen og ikke nødvendigvis kopieringsadferden.¹⁰

⁹ Les mer her: <https://www.gramo.no/om-gramo/statistikken>.

¹⁰ Endringen er eksplisitt tatt høyde for i spørreskjemaet, der opprinnelseskategorien «Fra andre land» er erstattet med «Fra EU/EØS-land utenfor Norge (ekskl. Storbritannia)» og tilsvarende «Fra land utenfor Europe» endret til «Fra land utenfor EU/EØS-land (inkl. Storbritannia)».

Figur 3.4 Opphav til siste kopi av audio- og audiovisuelle verk 2021-2023. Prosent.¹¹

Med denne bakgrunnen ser vi at Norge/EØS-andelen varierer betydelig mellom de audio- / audiovisuelle verkstypene (Figur 3.4). Høyest EØS-andel i snitt for de tre årene (om lag 90%) finner vi for underholdnings programmer, nyhets- / sportssendinger og radioprogrammer - som i de fleste tilfeller også vil være norskproduserte. På motsatt side finner vi filmer og musikkvideoer, som i halvparten av tilfellene er produsert utenfor EØS området. En mulig

¹¹ Andelene er basert på tre-årig glidende snitt, i henhold til respondentenes rapportering av kopiens opphav, slik som for beregningen av volumtallene: 2023 er veiet snitt av 2021 (1/6), 2022 (2/6) og 2023 (3/6). Samme prinsipp gjelder for 2022, mens 2021 er toårig veiet glidende snitt av 2020 (1/3) og 2021 (2/3). Opphavet for musikklåter fastsettes av Gramo. Vi mangler historiske verdier spesifisert å alle de tre kategoriene Norge / resten av EØS / utenfor EØS til å lege glidende snitt for 2021 og 2022. (Dette påvirker imidlertid ikke volumberegninger siden kompensasjonsberettigede kopier estimeres ut fra den samlede EØS-andelen, dvs. Norge + resten av EØS). Se vedlegg 1, avsnitt V1.2.

dreining ses for musikkvideoene, som i 2023 i syv av ti tilfeller er produsert innenfor EØS-området, og som speiler en stigende trend for norskprodusert materiell.

Med andre ord, mens EØS-andelen er lav for musikkvideoer og filmer, viser disse verkstypene også de laveste kopivolumene. EØS korrigeringen har således begrenset konsekvens for det totale kopieringsvolumet av disse verkstypene. For musikkklåter, som har det største volumet, blir EØS-andelen avgjørende og utgjør i 2023 53%. Her kan imidlertid utviklingsbanen ikke uten videre kommenteres som følge av Englands uttreden av EØS fra og med 2022, og dermed endrer beregningens forutsetninger.

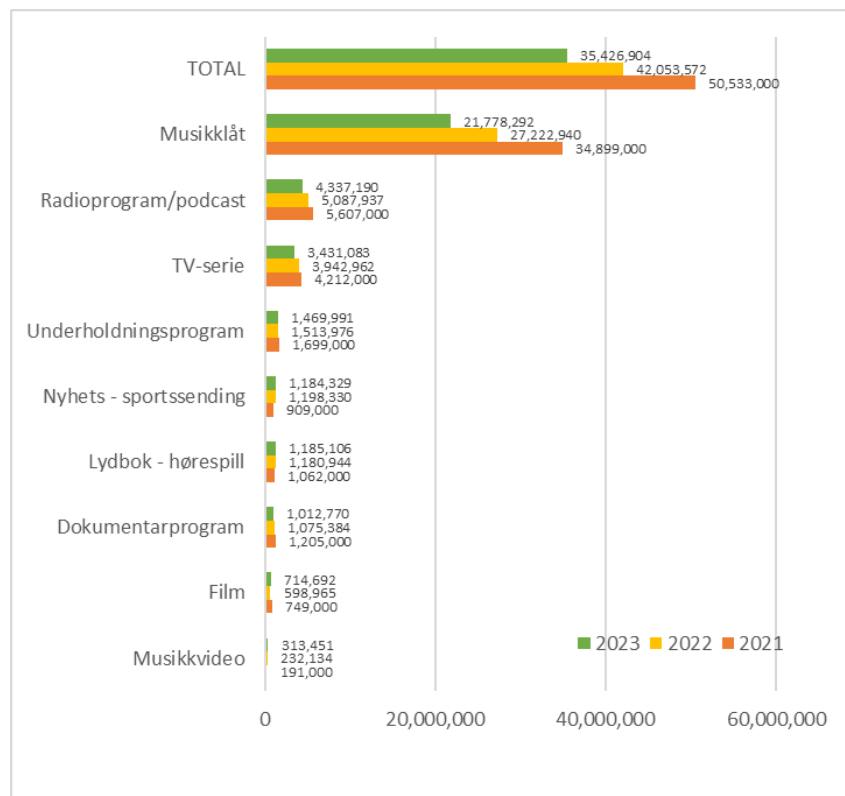
EØS-andelen varierer ellers i større grad mellom verkstypene enn over tid. For dokumentarer og TV-serier, eventuelt sammen med underholdningsprogrammer, antydes en synkende trend, som dels skyldes nedgang i andelen norskproduserte verk. Motsatt ser vi en stigende norskandel for musikkvideoer, produsert både i Norge og ellers i EØS området.

3.4 Volum

Kopieringsadferd og beskyttet-rate betraktes som nevnt med utgangspunkt i hele befolkningen og det totale kopivolum. Verker produsert utenfor EØS, sammen med direktekjøp og ulovlig kopiering, kommer til fradrag når vi estimerer volumet av *kompensasjonsberettigede* kopier. Audio- og audiovisuell kopiering utgjør 35,4 millioner ukentlige eksemplarer, 8,3 kopier per person (42 millioner kopier / 10 kopier per person i 2022).

Betrakter vi volumet for de respektive verkstypene over de siste tre årene (jfr. Figur 2.1), ser vi at den totale reduksjonen representerer nedgang for nesten samtlige verkstyper, selv om de fleste er moderate (Figur 3.5).

Figur 3.5 Ukentlig antall audio- og audiovisuelle kompensasjonsberettigede kopier per verkstype 2021-2023. Antall kopier.

Musikklåtene utgjør det alt vesentlige volumet av audiokopieringen i 2023, med 21,8 mill. kopier, tilsvarende 62% av totalvolumet. Deretter følger radioprogrammer/podcast med 4,3 millioner kopier (12%) og TV-serier med 3,4 millioner kopier (10%). Dokumentarprogrammer, lydbøker/hørspill, nyhets/sportssendinger og underholdningsprogrammer ligger alle i intervallet 1,0 – 1,5 millioner kopier (rundt 2-4% hver), De minste volumene representeres ved filmer (715.000) og musikkvideoer (314.000).

Når de fleste verkstypene viser moderat volum, innebærer det at det hovedsakelig er endringen i musikklåtene som bidrar til den totale audio-/audiovisuelle nedgangen de siste tre årene. Nedgangen på 13,1 millioner musikklåter tilsvarer en reduksjon på 38%. Det vil si, endringen fra 2021 til 2022 tilskrives da i vesentlig grad at en betydelig andel av musikkopiene har opphav i Storbritannia, som i 2022 ikke lenger omfattes av det beskyttede volumet etter at landet trakk seg ut av EU.

For de øvrige verkstypene, finner vi relativt små volumvariasjoner over tid, bl.a. fordi kopieringsomfangene i seg selv er begrensede. På den annen side representerer endringene ofte betydelige relative størrelser. Eksempelvis går radioprogrammer/podcast tilbake med 1,26 mill. kopier, tilsvarende en nedgang på 23%. Nedgangen i TV-serier på 780.000 kopier utgjør 19%. Motsatte trender ser vi for særlig musikkvideoer, som går frem med 122.000 kopier (+64%) og Nyhets-sportssendinger med 275.000 kopier (+30%). Selv om den relative vesten er betydelig, skjer den altså på de mindre volumene. Samlet sett viser audiokopieringen en tilbakegang på 14,3 millioner kopier (-34%) over de tre årene, mens den for audiovisuelle tilbakegangen utgjør 0,8 millioner kopier (-9%).

Innføringen av offline kopiering i målingen fra og med 2020 løftet som nevnt audiokopieringen til et nytt og høyere nivå, og utgjør nå er den mest utbredte kopieringsmetoden for audio- og audiovisuell kopiering. Dette skyldes i stor grad at den mest kopierte verkstypen *musikklåter* i det alt vesentligste skjer offline. Mens 62% av det totale antallet kopier for *alle* verkstyper i 2023 er en musikk-kopi, foretas i underkant av 80% av de totale musik-kopiene offline (Vedlegg 2). Ser vi bort fra offline kopier ville volumet av musikkopier (uavhengig av verkshøyde) m.a.o. utgjort om lag 10 millioner.

Videre merker vi oss i den sammenheng også at en betydelig andel av audio-kopieringen, og dermed også det totale kopieringsvolumet, (5,1 millioner) knyttes til overføring mellom lagringsmedier som PC/Mac, mobilenhet, skytjeneste, minnepinne, ekstern harddisk, o.l. En ikke ubetydelig andel (3,5 millioner) lastes ned gratis fra nettet.

Når offline kopiering av musikklåter i utgangspunktet utgjør en så vidt stor andel av kopieringen skyldes det bl.a. at denne verkstypen har kort varighet og omfang. Musikk, eller podcast, tar langt mindre plass på harddisken eller minnet på mobiltelefonen enn for eksempel en film. Det er derfor ikke uvanlig å kopiere flere låter samtidig (for eksempel et helt album), som igjen bidrar til antallsvekst. Audiovisuelle verkstyper derimot krever gjerne større datalagringskapasitet enn audioverkstypene, og vi ser at det ikke i samme grad har utviklet seg vaner i befolkningen for å lagre filmer eller TV-serier offline, som på sin tide reduserer antall kopier. I samme retning trekker det forhold at TV-bokser og mobiltelefoner har ulik tilgjengelighet: TV-boksen installeres typisk i husstandens felles oppholdsrom og kopier deles av flere – dvs. opptak gjøres på vegne av hele husstanden. Mobiltelefonen, derimot, er individuell, portabel og styres av den enkelte.

Og mens bruken av podcast økte betraktelig i befolkningen frem til 2020, snudde trenden i 2021 til en nedgang på ca. 300 000 kopier. Denne trenden ble forsterket i 2022 med i underkant av 500.000 kopier og ytterligere det siste året med 750.000 kopier.

Endelig, og parallelt med fremveksten av offline strømming, har annen ny tilgjengelig teknologi som *TV-distributørens tilleggstenester* trolig dempet behovet for kopiering av audiovisuelle verkstyper, generelt sett. Bruken av funksjonalitet som «start forfra», «ukes arkiv», «reprise» etc. øker nå markant. Disse funksjonalitetene regnes imidlertid ikke som kopiering og omfattes derfor ikke i kartleggingen av vederlagspliktig kopiering. Respondentene bes følgelig eksplisitt om å se bort fra tilleggstenestene i registreringen. Det er like fullt viktig å følge utviklingen i bruken av disse tjenestene, da de etter hvert vil kunne ta over for «ordinær» kopiering (se kapittel 6).

4. DEL II: LITTERÆRE VERK

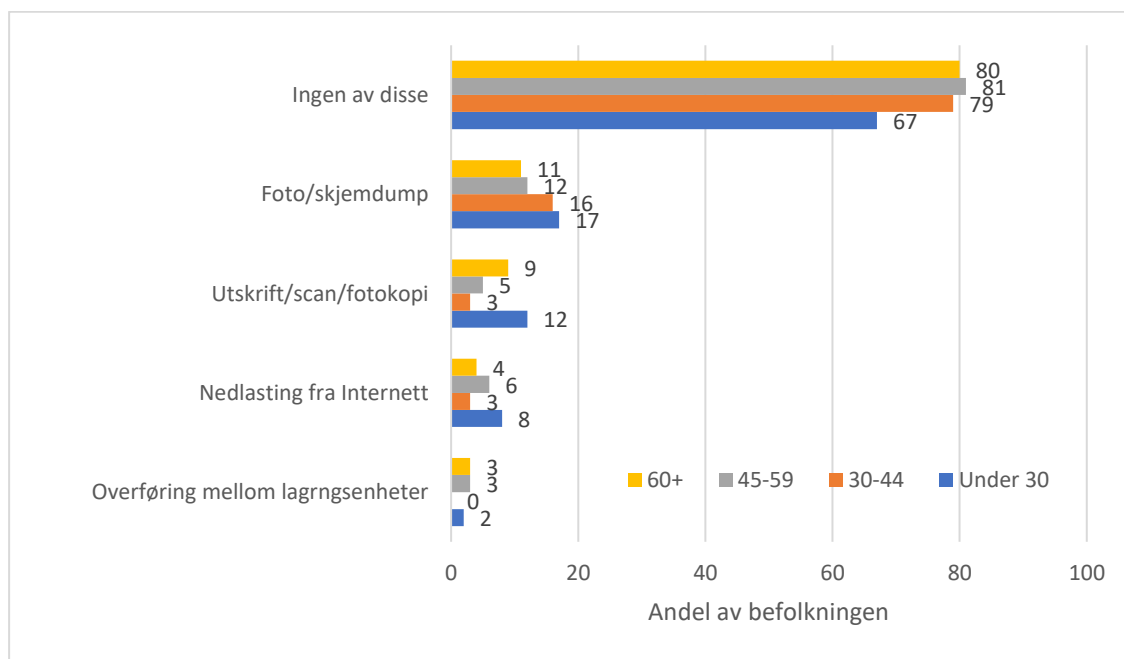
I forbindelse med ikrafttredelsen av den nye åndsverkloven 1. juli 2018, inkluderes også selvstendige visuelle verk og litterære tekster i kartleggingen. Tilsvarende den audio- og audiovisuelle kopieringen er formålet å beregne det kompensasjonsberettigede omfanget av *litterære verkstyper* som journalistikk, fagstoff, skjønnlitteratur, sangtekster, reiseguides, biografier og oppslagsbøker.

Antall kopier av litterære tekster beregnes med utgangspunkt i «antall tekstsider kopiert». For tekster kopiert fra internett, der teksten ikke deles naturlig inn i sider, bes respondentene om å *anslå* hvor mange sider teksten utgjør.

4.1 Metode

To av ti (22%) har kopiert tekst til privat bruk i referanseuken, tilsvarende om lag 950.000 voksne nordmenn (Figur 4.1). Andelen er om lag den samme som de to foregående årene (2021: 18%, 2022:23%).

Figur 4.1 Ukentlig kopiering av litterære verk 2023, etter metode og alder. Prosent, n=1.230.

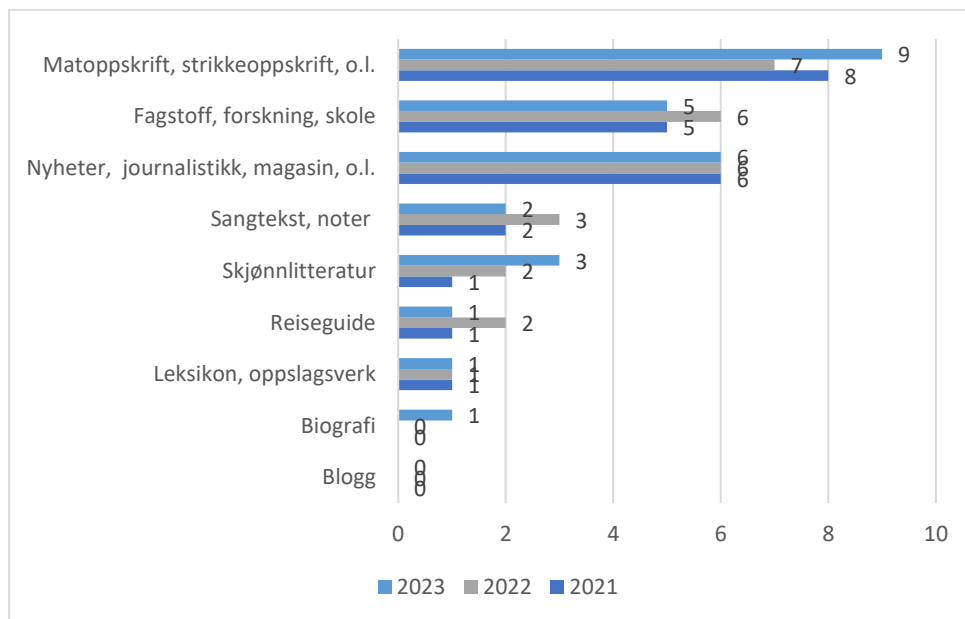
Den hyppigst benyttede kopieringsmåten er foto / skjermdump, utført blant én-to av ti. Én av ti har tatt utskrift/scannet/fotokopiert. De færreste har lastet tekst ned fra nettet eller overført tekst mellom lagringsmedier (seks- og to av hundre henholdsvis).

Igjen er aktivitetene relativt sett mest utbredt blant de unge, der om lag tre av ti har tekstkopiert. Ut over at andelen som tar foto / skjermdump synker noe med stigende alder, er det særlig nedlasting fra Internett og dels utskrift/scan som skiller de yngste fra den øvrige befolkningen. Andelen av de yngste som laster ned fra Internett er imidlertid halvert siden i fjor (fra 16% til 8%).

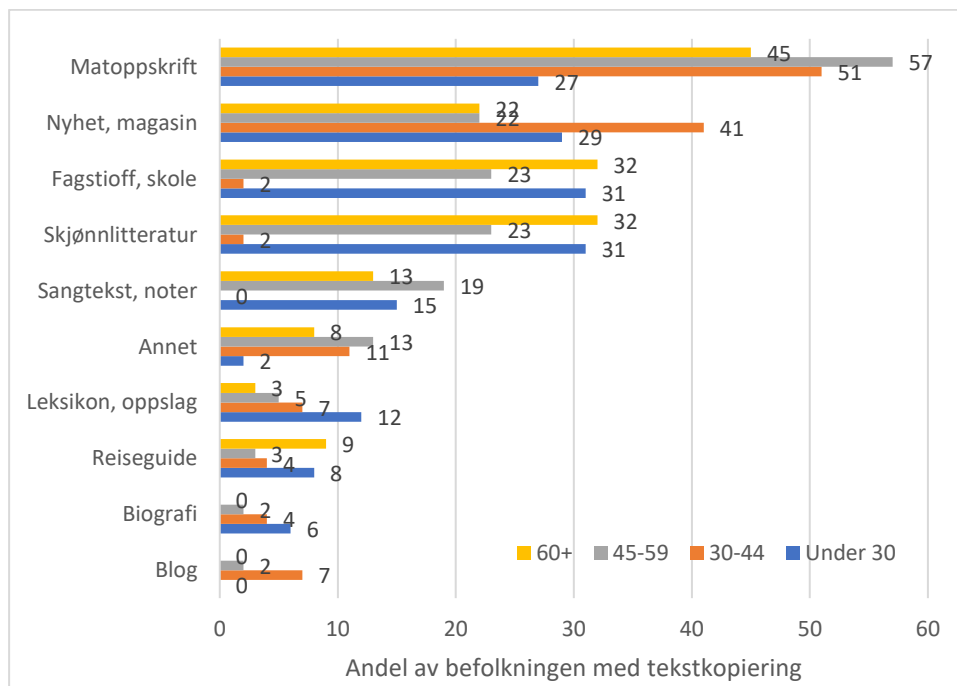
4.2 Verkstype

Når vi ser på andelen av befolkningen som kopierer de respektive tekstbaserte verkstypene over de tre siste årene, ser vi igjen at mye er likt. Tre verkstyper dominerer aktiviteten (Figur 4.2)

Figur 4.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere tekstkopier per verkstype siste uke 2021-2023. Prosent, n=1.230.

Figur 4.3 Verkstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert tekst, etter alder 2023, Prosent (n=233).

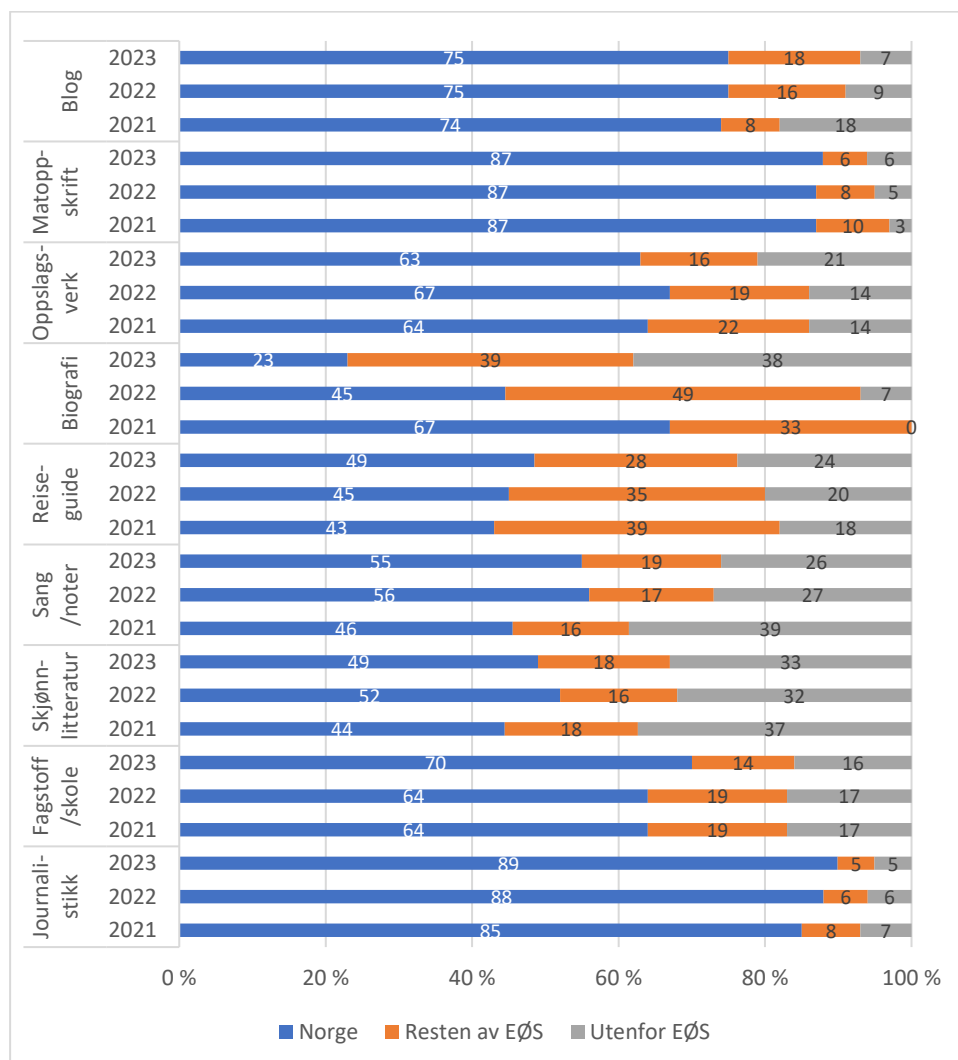
Kopiering av mat-/strikkeoppskrifter, fag/skolestoff samt nyheter/journalistikk er mest utbredt, dvs. utføres blant i underkant av én av ti. Sangtekster, skjønnlitteratur, reise guider, leksika, biografier og blogger kopieres i begrenset utstrekning (én-to av hundre, eller færre).¹² Aktivitetsmønsteret på tvers av verkstypene er stabilt over tre-års perioden.

Betrakter vi dem som har kopiert tekst, finner vi videre at aldersvariasjonene for tekstkopiering er mindre entydige enn for audio-kopieringen (Figur 4.3). Antydningvis kopierer de yngste i mindre utstrekning oppskrifter enn den øvrige befolkningen, mens andelen som kopierer leksika, og dels biografier, synker med alderen. Men variasjonene er ikke utpregede, heller ikke over tid.¹³

4.3 Opphav

Det kompensasjonsberettigede kopivolumet for den enkelte verkstype bestemmes igjen av opprinnelsessted – hvorvidt verket har opphav i- eller utenfor EØS området. Tekstsidekopier

Figur 4.4 Opphav til siste kopi av litterære verk. Prosent.

¹² For blogger i 2022 har vi ingen informasjon. Dvs. det finnes respondenter som har kopiert blogger, men ingen av disse har angitt opphav (kun Vet-ikke).

¹³ Begrenset utvalgsstørrelse kan gi tilfeldige utslag.

av litterære tekster med opphav utenfor EØS, trekkes fra den kompensasjonsberettigede andelen (Figur 4.4).

Vi ser at journalistiske tekster og oppskrifter har en EØS-andel i snitt for de tre årene på over 90 prosent. Det vil si, om lag ni av ti oppgir «Norge» som opphavsregion. Samtidig ligger blogger like ved (snitt på 88%), etterfulgt av reisguider, oppslagsverk og fagstoff (83-84%). Sangtekster/noter og skjønnlitterære tekster har den laveste EØS-andelen av teksttypene. Likevel er andelen relativt høy (rundt 70%).

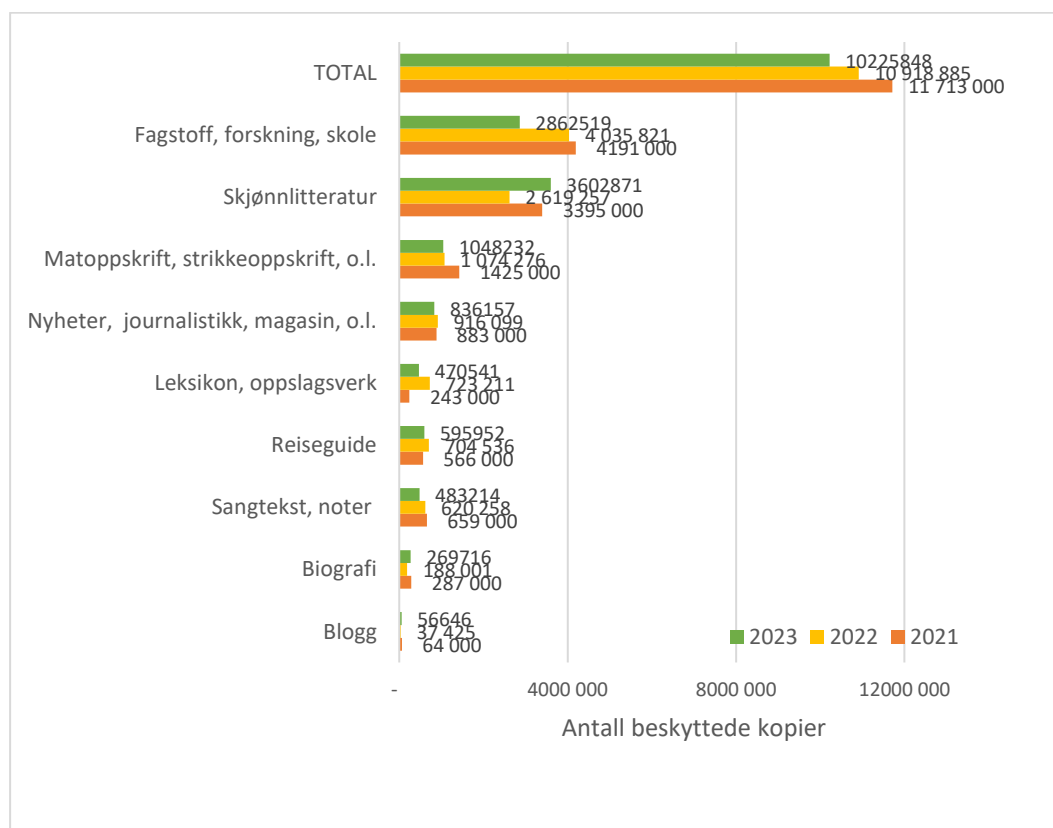
Igjen er variasjonene mellom verkstypene større enn endringene over tid, samtidig som forholdet mellom det norskproduserte relativt til verker produsert i det øvrige EØS-området er relativt stabilt. Vi registrerer at norskandelen for biografier faller fra 67% i 2021 til 23% nå.

4.4 Volum

Som for den øvrige kopieringen kommer ulovlig kopiering, direktekjøp og verker produsert utenfor EØS til fradrag i estimeringen av det kompensasjonsberettigede tekstvolumet.

Det totale ukentlige *beskyttede* volumet av litterære verk i 2023 utgjør 10,2 millioner kopier (Figur 4.5), tilsvarende om lag 2,4 kopier per person. Skjønnlitterære tekster, romaner, noveller og dikt utgjør den største andelen (3,6 millioner kopier – 35% av det totale litterære kopivolumet). Akademiske tekster som fagstoff, forsknings- og vitenskapelige tekster, tekster til skoleundervisning, o.l. viser noe mindre volum (2,9 millioner kopier – 28%) og utgjør den nest største andelen. Den øvrige kopieringen fordeler seg med om lag like store volumer på matoppskrifter, nyheter, sangtekster og reiseguides (0,4 – 0,8 millioner kopier henholdsvis). Lavest volum registreres for biografier (270.000 kopier- 2,6%) og blogger (57.000 kopier – 0,6%).

Figur 4.5. Ukentlig antall kompensasjonsberettigede kopier av litterære tekster per verkstype 2021-2023.

Omfanget av beskyttede litterære tekster er falt med rundt 1,5 millioner kopier de siste tre årene (-13%). «Stabiliteten» totalt sett speiler ulike endringer i kopieringsvolumet for de respektive verkstypene. Fagstoff faller tilbake med 1,5 mill. Kopier (-32%). Tilsvarende tendenser ser vi også for sangtekster (-176.000 kopier, -27%) og matoppskrifter (tilbake 377.000 kopier, -26%) men da på mindre volum. Skjønnlitterære verk, som hadde en bunn i 2022 på 2,6 millioner tangerer nå volumet fra 2021 (med 200.000 kopier), men bekrefter i så måte også en svingende tendens (og kan være et tilfeldig utslag). Leksika viser den største fremgangen, nær en fordobling (+ 228.000 kopier, +94%).

5. DEL III: VISUELLE VERK

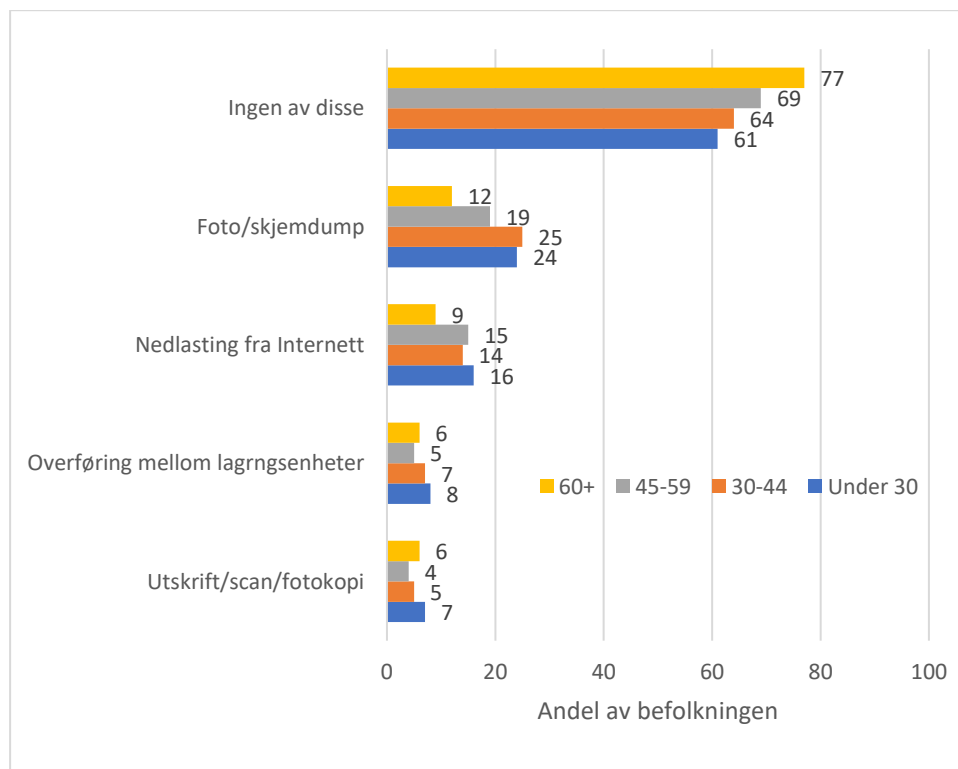
Tilsvarende kopieringen av audio- og litterære verk omfattes også *visuelle verkstyper* som fotografi, tegneserier, tegninger/illustrasjoner/kart, maleri/grafikk/skulptur, kunsthåndverk eller design av den nye åndsverkloven fra 2018. Antall kopier av visuelle verk beregnes med utgangspunkt i «antall kopierte bilder».

5.1 Metode

Om lag tre av ti (32%) har kopiert ett eller flere visuelle verk ukentlig, litt høyere andel enn for tekst-kopiering men da betydelig lavere enn for audiokopiering. Andelen er stabil siden i fjor (29%), og omfatter nå om lag 1,4 millioner voksne nordmenn.

Som for tekstkopieringen er det relativt sett foto/skjermdump som har størst utbredelse (19%), sammen med ned lasting fra nettet (13% - Figur 5.1). Overføring mellom lagringsenheter er mindre utbredt (6%) sammen med utskrift/scan (5%). Samtidig som alle disse kopieringsmåtene har relativt sett lav utbredelse, tilsvarende kopieringen av de litterære verkene, er altså utskrift/scan i mindre utstrekning anvendt for bilde- enn for tekstkopiering, mens det for nedlasting og overføring er motsatt.

Figur 5.1 Ukentlig kopiering av visuelle verk 2023, etter metode og alder. Prosent, n=1.230.

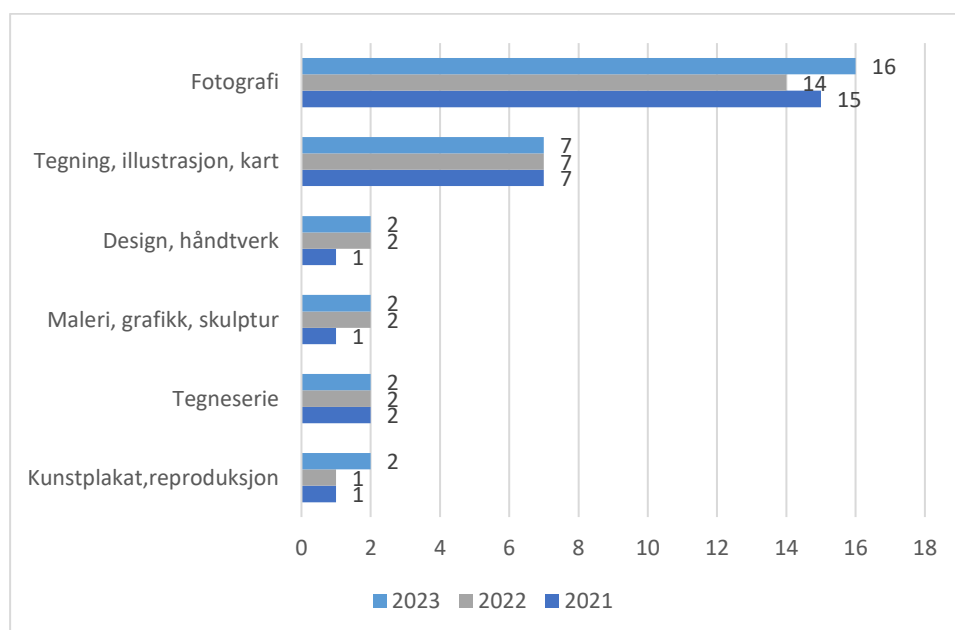

Bildekopieringsmåtene blant unge og eldre speiler kopieringen av de øvrige verkstypene: De yngste anvender disse metodene i større utstrekning enn de eldre, og der de aller yngste under 30 år er de hyppigste utøverne. Men aldersvariasjonene er ikke utpregede, og anvendelsen av de ulike metodene fremstår som noe likere enn for tekstkopiering, bl.a. fordi de eldre i større utstrekning benytter disse metoden til bildekopiering enn til tekst.

5.2 Verkstype

Bildekopieringen er da noe mer utbredt enn tekstkopiering, men samtidig adskillig mindre omfattende enn audio/audiovisuell kopiering. Og som for tekstkopieringen, dominerer et par verkstyper aktivitetene (Figur 5.2)

Figur 5.2 Andel av befolkningen som har lagret én eller flere visuelle kopier per verkstype siste uke 2021-2023. Prosent, n=1.230.

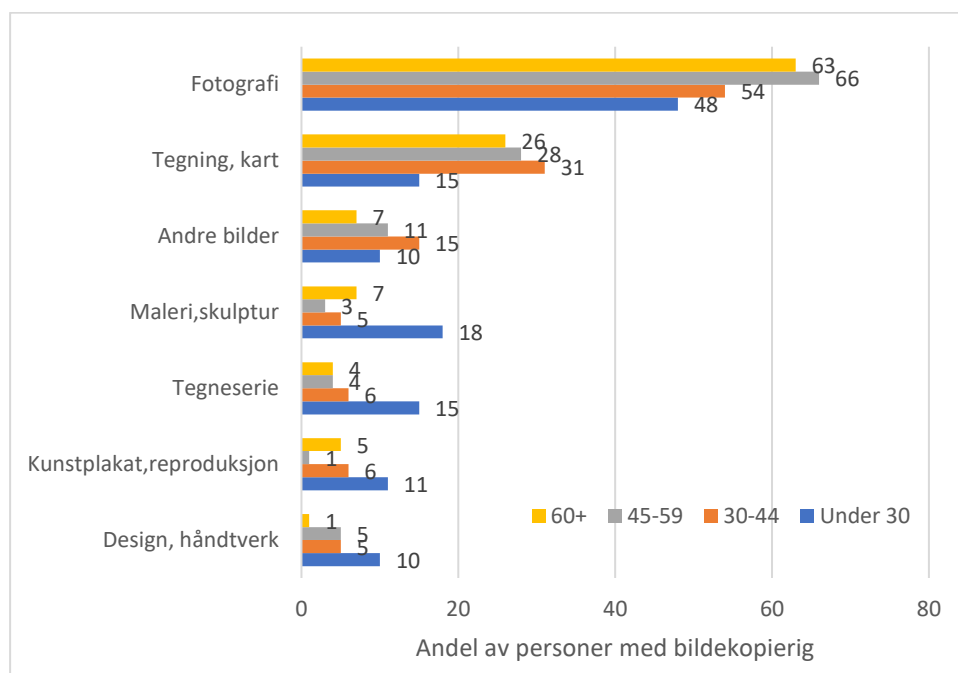

Fotografi er den mest utbredte verkstypen blant dem som kopierer bilder (14-16%), dels sammen med kopiering av tegninger/illustrasjoner (7%). Design/håndverk, malerier, tegneserier og kunstplakater kopieres i begrenset utstrekning (én-to av hundre). Aktivitetsmønsteret er stabilt over tre-års perioden.

Betrakter vi verkstypenes fordeling *blant dem som kopierer bilder*, ser vi igjen at unge og eldre har ulike vaner (Figur 5.3).¹⁴

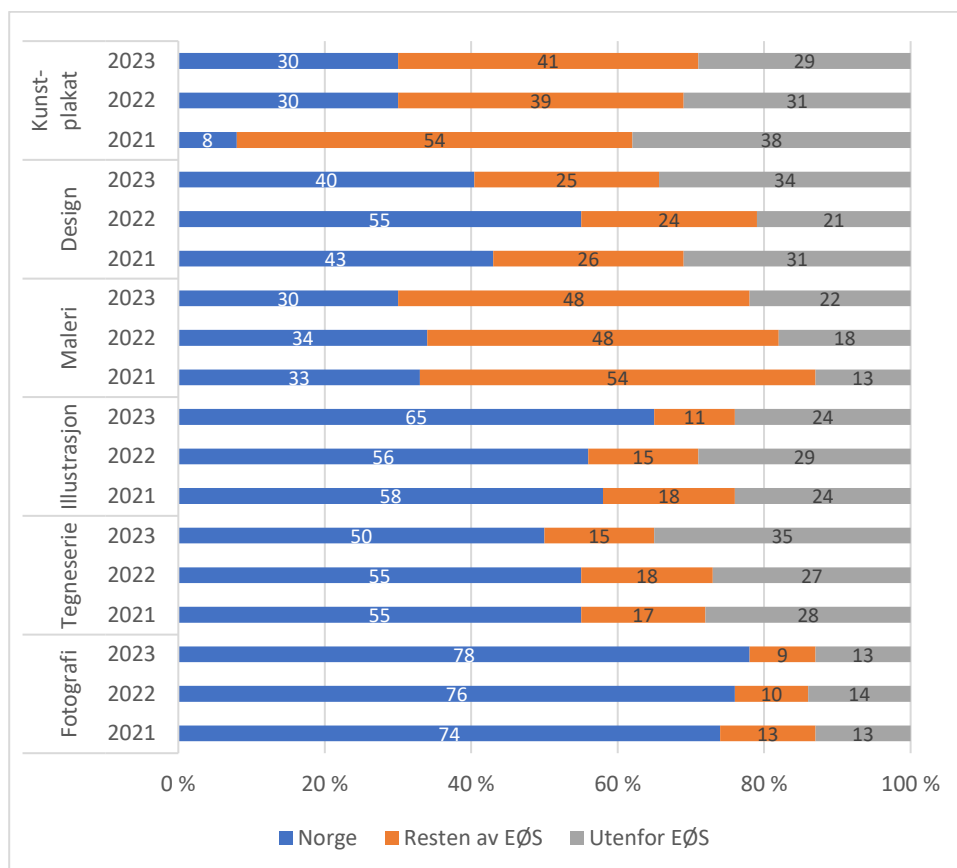
¹⁴ Merk at begrenset utvalgsstørrelse kan gi betydelige tilfeldige enkeltutslag.

Figur 5.3 Verkstype kopiert siste uke blant personer som har kopiert visuelle verk, etter alder 2023, Prosent, n=328.

Fotografier, som er den mest utbredte verkstypen, kopieres i stigende grad med stigende alder, fra fem av ti blant de yngste til seks-syv av ti blant de eldste. For tegninger/kart er trenden dels den motsatte, samtidig som de yngste i mindre utstrekning anvende den. Ellers kopierer de yngste gjennomgående noe hyppigere de fleste verkstypene utenom fotografi og tegninger.

Figur 5.4 Opphav til siste kopi av visuelle verk. Prosent.

5.3 Opphav

Som for de øvrige verkstypene skal visuelle verk med opphav utenfor EØS, trekkes fra den kompensasjonsberettigede andelen, sammen med den forholdsmessige andelen av «vet ikke» (Figur 5.4).

Også her er variasjonene til dels større mellom verkstypene enn over tid. Fotografiene, som utgjør den største utbredelsen, har også den høyeste EØS-andelen, sammen med malerier (begge med snitt 87% over de tre årene). For de øvrige verkstypene er EØS-andelen noe lavere (om lag 70%). Billedkunst (malerier og kunstplakater) viser den laveste norsk-andelen (30%).

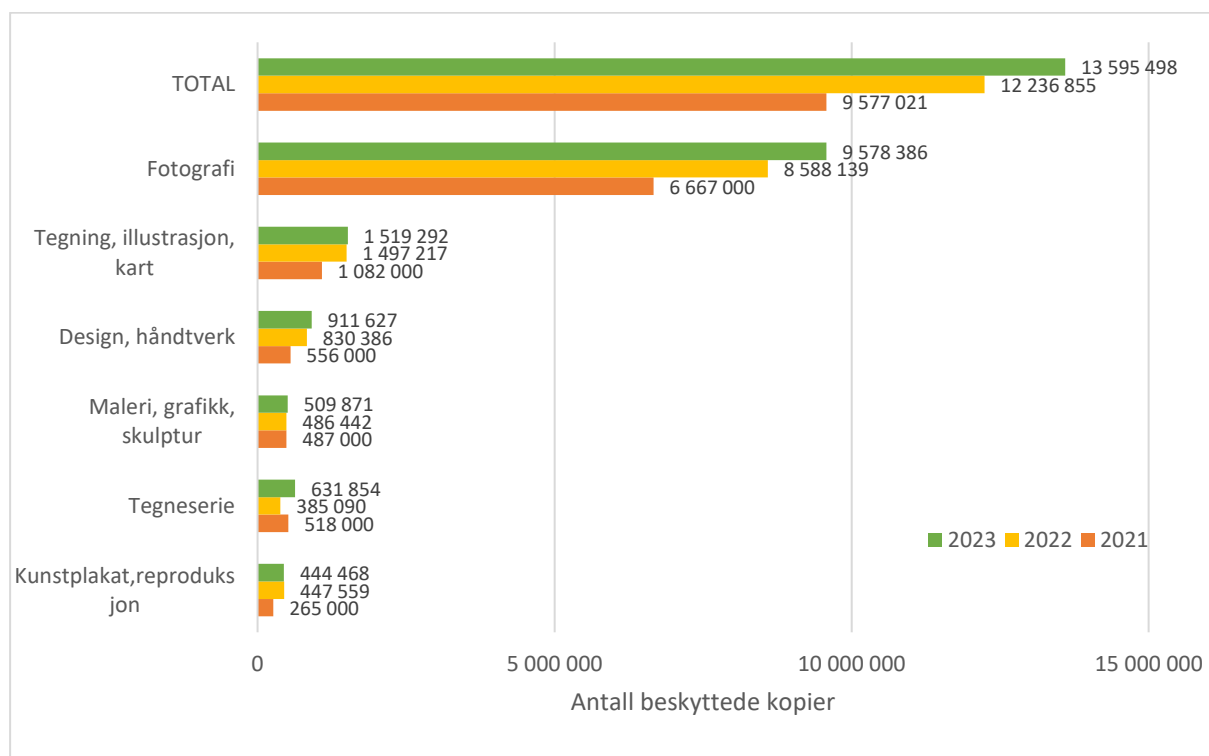
De årvisse fordelingene indikerer mao. overveiende stabilitet innenfor verkstypene.

5.4 Volum

Det totale beskyttede ukentlige volumet av visuelle verk estimeres til omtrent 13,6 millioner kopier i 2023, tilsvarende i underkant av 3,1 kopier per person i befolkningen (Figur 5.5).

Fotografier kopieres klart mest (9,6 millioner – 71% prosent av det totale antallet kopierte visuelle verk. Tegninger/illustrasjoner/kart er den nest mest kopierte visuelle verkstypen (1,5 millioner kopier (11% av total), etterfulgt av design/håndverk (912.000 kopier – 7%). De tre siste verkstypene, malerier, tegneserier og kunstplakater, kopieres i om lag like store volumer (4-600.000 – 3-5% henholdsvis).

Figur 5.5 Ukentlig antall kompensasjonsberettigede kopier av visuelle verk per verkstype 2021-2023.

Den samlede veksten de tre siste årene (+4 mill. kopier, +42%) representeres i hovedsak ved fotografier med +2,9 mill. kopier (+44%). Tegninger / illustrasjoner øker med 437.000 kopier (+40%) og design / håndverk med 356.000 (+64%) og kunstplakater med 179.000 (+68%). For de øvrige visuelle verkstypene er volumet relativt sett stabilt, men da på et betydelig lavere volum.

6. ENDREDE SEERVANER – KANTARs TVOV-UNDER-SØKELSE

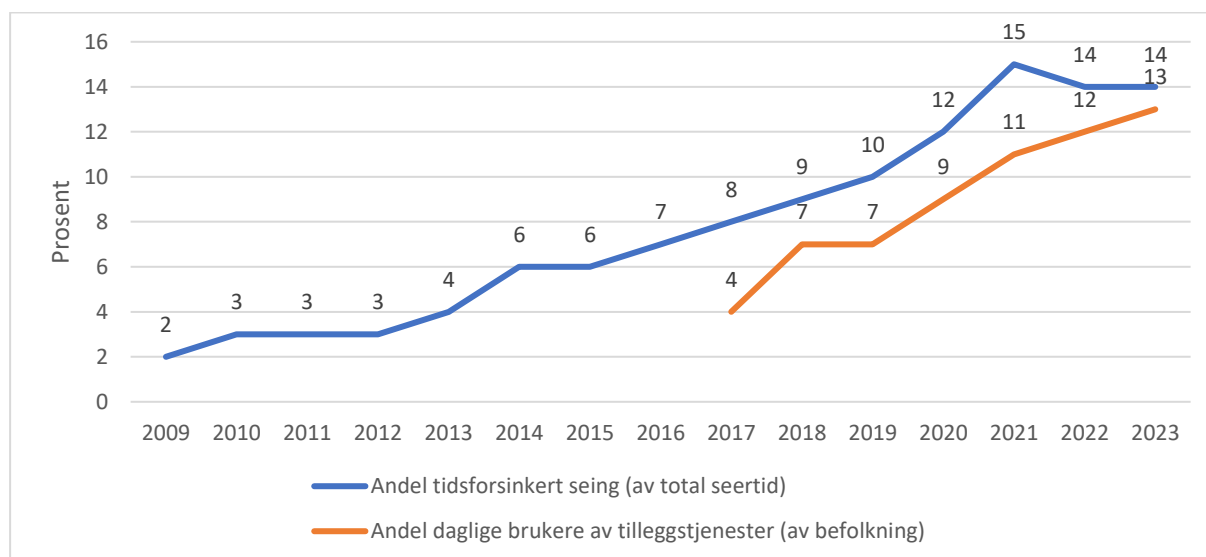
Vi har ovenfor nevnt at særlig audiokopieringen er endret betydelig over de senere årene, bl.a. som følge av ny teknologi. TV-distributører som Telenor, Get, Altibox, Riks-TV etc. har etter hvert tatt i bruk internett og strømmeteknologi for distribusjon av medieinnhold. Det vil si, forbrukeren lagrer ikke selv innhold på eget utstyr, men distributøren gjør det tilgjengelig på egne servere. Disse skaleres opp eller ned etter bruk og behov, der forbrukeren gis tilgang til å *strømme ned* på egen skjerm.

Sluttbruker tar dermed ikke kopi i tradisjonell forstand, i motsetning til når medieinnhold eksempelvis lastes ned på en TV-mottakerboks, og omfattes da heller ikke i kartleggingen av opphavsrettslig beskyttet innhold. Samtidig vil aktiviteten kunne ha stor betydning for kopieringsomfanget ved å tilby *alternativ visningsfunksjonalitet*. Vi henter derfor noen tall fra Kantars medieovervåking for å illustrere fenomenet.

I forlengelsen av strømming, følger muligheten for *tidsforsinket seing*, det vil si tjenester som «start forfra», «ukes arkiv», «reprise» og lignende. Målet på den tidsforsinkede seingen kan være en indikator på hvor mye av det audiovisuelle medieinnholdet som kopieres, men kan også omfatte bruk av strømme-funksjonalitet. En økning i forsinket seing betyr altså ikke nødvendigvis økt kopiering, som sådan.

Ifølge tall fra Kantars TVOV-undersøkelse¹⁵ har andelen av seertiden som foretas tidsforsinket økt fra 2% i 2009 til 15% i 2020, og flater ut på 14% i 2023 (Figur 6.1). Andelen omfatter her all seing av TV-innhold som vises på senere tidspunkt enn det opprinnelig var satt opp på sendeflaten. Tallene gjelder også repriser av program som ses forsinket, men ikke selve reprisen. De inkluderer imidlertid både seing av opptak via TV-mottaker, seing av TV-kanalenes internett/ strømmetjenester, og altså TV-distributørenes tilleggstjenester.

Figur 6.1 Andel daglige brukere av TV-selskapenes tilleggstjenester og andel TV-seing som foregår tidsforsinket. Prosent.

Kilder: Seertid: Kantar. TVOV-undersøkelsen. Personer 12 år +. Opptaksseing siste 7 dager. Brukerandel; Kantar. TV-utstyrsundersøkelsen, personer 15-79 år.

¹⁵<https://www.kantar.no/medier/tv/arsrapport-tvov-2020/>

Vi ser en klar vekst i andelen forsinket TV-seing, en trend som forsterkes med årene. Trolig er veksten i vesentlig grad et resultat av økt bruk av TV-distributørens tilleggstjenester, og i mindre grad en konsekvens av TV-mottakernes utbredelse. Særlig ser vi dette når vi tar i betraktning at bruken av TV-mottaker i sammenheng med kopiering av TV-innhold har stagnert de siste årene, og at andelen husstander med TV-mottaker er fallende.

Den viktigste indikatoren på at en økende andel av den tidsforsinkede seingen kommer fra tilleggstjenestene, er imidlertid at tjenestenes faktiske daglige brukere er tilsvarende økende fra 4% i 2017 til 13% nå i 2023.

Vedlegg 1: Om undersøkelsen

Kartleggingens formål er å estimere ukentlig omfang av *kompensasjonsberettiget kopiering*, som utgangspunkt for fordeling av midler til de rettighetshavere Norwaco representerer.

V1.1 Gjennomføring

Ideelt sett skulle vi vært til stede og ha observert respondentene når de gjør sine kopieringsaktiviteter for å sikre at registreringen blir riktig. Når dette ikke er praktisk eller økonomisk mulig, må det etableres en metode som er gjennomførbar innenfor rammen av tilgjengelige ressurser.

Målgruppe/utvalg: Kartleggingen er rettet mot den norske befolkningen 18-89 år, til sammen 4.330.810 personer. Utvalget er trukket proporsjonalt med befolkningen etter kjønn, alder og bosted.

Informasjonsbehov: Aktivitetsregistreringen omfatter kopiering av audio- og audiovisuelle verker (musikk, film, TV-program og lydproduksjoner) så vel som litterære tekster og bilder, til *privat bruk* i den norske befolkningen i løpet av en såkalt «gjennomsnittssuke», utenom nasjonale ferier eller spesielle hendelser som ellers ville kunne medført atypisk adferd.

En forutsetning for registreringen er at respondentene faktisk forstår hva som etterspørres. Teknologien knyttet til kopiering er ofte komplisert og vanskelig å forstå. En viktig del av arbeidet med spørreskjemaet har derfor handlet om å utvikle tilstrekkelig tydelige definisjoner, som ikke lar seg misforstå. Definisjonene er testet på både et internt og et eksternt panel som representerer ulike demografiske befolkningskjennetegn.

Intervjuet har en varighet på om lag 5-6 minutter. Respondentene belønnes tilsvarende 10 minutter intervjuetid, for at de skal «ta seg god tid under utfyllingen». Spørreskjemaet finnes vedlagt (Vedlegg 3),

Datainnsamlingsmetode: Metoden er web intervju rettet mot Kantar sitt aksesspanel. Gallup Panelet. består av om lag 38.000 tilfeldig valgte personer i befolkningen, rekruttert via egne undersøkelser, eller som tillegg til andre befolkningsrepresentative kartlegginger med tilfeldig valgte respondenter. Panelet er et aktivt administrert høykvalitetspanel.

Feltperiode: Undersøkelsens datainnsamlingen foretas to ganger årlig, henholdsvis vår og høst, for å fange eventuelle sesongvariasjoner i kopieringsadferden. I 2023 varte *feltperiode 1* fra 25.mai til og med 9. juni. *Feltperiode 2* varte fra 4.november til og med 9. november.

Endelig utvalg - størrelse og sammensetning: Utvalget består av 1.168 respondenter i runde1, og 1.230 i runde 2 – totalt 2.398 respondenter.

De endelige utvalgenes demografiske sammensetning kan sammenstilles med befolkningen for vurdering av utvalgsrepresentativitet (Tabell v1.1). Det er særlig krevende å oppnå intervju med den yngste delen av befolkningen i generelle befolkningskartlegginger – personer under 30 år. Frafall i denne aldersgruppen har betydning for analysen i det de yngste har andre interesser og digitale ferdigheter enn de eldre, som vil kunne ha konsekvens for kopieringsadferd og omfang. De eldste over 75 år er generelt sett i mindre utstrekning digitalt aktive enn de yngre.

Utvalgenes kjønns- og bostedsfordeling følger gjennomgående befolkningen. De yngste under 30 år underrapporteres, særlig til fordel for de eldste 60 år og eldre. Årets to utvalg speiler i

så måte også de tidligere årenes utvalg, slik at sammenlikning over tid ikke vesentlig grad forstyrres av varierende utvalgssammensetning.

Tabell V1.1: Befolkning og utvalg etter alder, kjønn og bosted. Antall og prosent

Befolkning 18-89 år (N=4.333.890)						
Bosted	Kjønn	Alder				Total
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år	
1-Oslo og	Menn	2,6	3,9	3,3	3,0	12,8
	Kvinner	2,7	3,8	3,1	3,3	12,8
	Sum	5,3	7,7	6,4	6,3	25,7
2-Resten av	Menn	2,3	3,0	3,4	4,1	12,9
	Kvinner	2,1	2,9	3,3	4,5	12,9
	Sum	4,3	6,0	6,7	8,6	25,7
3-Sør- og	Menn	3,1	4,1	4,0	4,5	15,7
	Kvinner	2,9	3,9	3,8	4,7	15,3
	Sum	6,1	8,0	7,8	9,2	31,0
4-Trøndel.	Menn	1,9	2,2	2,2	2,7	9,0
	Kvinner	1,7	2,1	2,1	2,8	8,7
	Sum	3,5	4,3	4,4	5,5	17,7
5-Total	Menn	9,9	13,2	12,9	14,3	50,3
	Kvinner	9,3	12,7	12,4	15,3	49,7
	Sum	19,2	25,9	25,3	29,6	100,0

Utvalg Runde 1, april-mai 23 (n=1.168)						
Bosted	Kjønn	Alder				Total
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år	
1-Oslo/Ak	Menn	1,7	2,4	2,8	5,0	11,9
	Kvinner	1,8	2,4	3,1	5,3	12,6
	Sum	3,5	4,8	5,9	10,2	24,5
2-Resten av	Menn	1,6	2,6	3,4	5,0	12,6
	Kvinner	2,1	3,3	3,0	4,6	13,0
	Sum	3,7	5,9	6,4	9,5	25,6
3-Sør- og	Menn	1,8	3,3	5,0	5,7	15,9
	Kvinner	1,3	3,5	4,0	4,0	12,8
	Sum	3,1	6,8	9,0	9,7	28,6
4-Trøndel.	Menn	1,0	1,6	2,7	3,6	8,9
	Kvinner	1,0	1,5	2,4	2,4	7,3
	Sum	2,0	3,2	5,0	6,0	16,2
5-Total	Menn	6,1	9,9	14,0	19,2	49,2
	Kvinner	6,2	10,8	12,4	16,3	45,7
	Sum	12,3	20,7	26,4	35,4	94,9

Utvalg Runde 2, november 23 (n=1.230)						
Bosted	Kjønn	Alder				Total
		18-29 år	30-44 år	45-59 år	60-89 år	
1-Oslo/Ak	Menn	1,8	2,9	3,6	5,4	13,7
	Kvinner	2,0	2,8	3,3	4,2	12,4
	Sum	3,8	5,8	6,8	9,7	26,1
2-Resten av	Menn	1,6	2,7	4,0	4,9	13,2
	Kvinner	2,0	3,1	2,8	4,3	12,2
	Sum	3,6	5,8	6,8	9,2	25,4
3-Sør- og	Menn	2,7	2,7	5,4	6,1	16,9
	Kvinner	2,1	3,7	3,8	4,6	14,3
	Sum	4,8	6,4	9,3	10,7	31,2
4-Trøndel.	Menn	0,9	2,0	3,3	2,6	8,8
	Kvinner	1,5	2,1	2,7	2,2	8,5
	Sum	2,4	4,1	5,9	4,8	17,3
5-Total	Menn	7,0	10,3	16,3	19,0	52,6
	Kvinner	7,6	11,8	12,6	15,4	47,4
	Sum	14,6	22,1	28,9	34,4	100,0

De endelige utvalgene vektet hver for seg, etter kjønn, alder og bosted (4 regioner) for å korrigere utvalgsskjevheter relativt til befolkningen. Vekting vil imidlertid ikke erstatte frafall, og forutsetter at utvalgene i strata som veies opp eller ned, er representative for befolkningen i disse.¹⁶

Det skal også bemerkes at utvalgenes utdanningsnivå sannsynligvis er høyere enn i befolkningen. Direkte sammenstilling av selvrapportert utdanningsnivå (i undersøkelsen) med offisiell utdanningsstatistikk er ikke enkel, grunnet ulike registreringskriterier og begreper. Vi ser imidlertid at utvalgets utdanningsnivå er høyere enn i befolkningen, der andelen med universitets/høyskoleutdanning utgjør 62% mot 36% i befolkningen. Utvalgets utdanningsnivå er også stabilt over tid og korrigeres ikke.

V1.2 Estimering

Kopieringens omfang estimeres ved såkalt *direkte metode*, og spørsmål om hvor ofte man har foretatt en aktivitet (kopiering) i den gitte referanseuken (Tabell V1.1).¹⁷

Tabell V1.2 Kopieringskilder og metoder.

ANALOG		DIGITAL					
Kilde	Metode	Strømme-tjeneste		Nett-leverandør		(Nett)Radio / TV	
		Offline nedlast	Stram-ripping	Nedlast - gratis	Nedlast - kjøpt	Kopi - gratis	Kopi - kjøpt
Lydmedie		<i>Innhold</i> : Totalt beskyttet volum siste uke (opphav innenfor EØS)					
- Egen PC/disk	Overført/back-up						
- Original	Kopi						
- Uoriginal	Kopi						
- Annen	Kopi						
	Utskrift / scan						
Litteratur / bilde	Foto/skjermbilder						
	Overført/synkronisert						

Audio- / audiovisuell kopiering registreres ved tre hovedkategorier kopieringsmåter:

1. Kopiering av TV-innhold via TV-mottaker/TV-boks: Her er kopiene kompensasjonsberettigede så lenge de ikke er lagret ved hjelp av pauseknappen på TV-mottakeren eller har opphav utenfor EØS.
2. Kopiering fra Radio/TV (ikke via TV-mottaker), internett, harddisker og fysiske formater (som CD/DVD): Her er kopiene kompensasjonsberettigede så lenge de ikke er kjøpt fra internett, er ulovlige eller har opphav utenfor EØS.
3. Offline kopiering: De fleste og mest brukte strømmetjenester for musikk, radio/podkast og lydbok har tilrettelagt funksjonalitet for å lagre offline. Dette gjelder særlig tjenester som Spotify, Tidal, Storytel, Fabel, Acast og for eksempel «podkast»-app`en på Apple-enheter og Android-enheter. De siste årene har det blitt vanlig å tilrettelegge for offline lagring også i strømmetjenester for film/TV/video-medier. Vi finner funksjonaliteten i tjenester som Netflix, HBO, Viaplay, TV2 Sumo etc. Imidlertid er det fortsatt strømmetjenester som ikke tilbyr offline lagring eller nedlastning av strømmet innhold.¹⁸

¹⁶ Utvalgene vil kunne ha skjevheter etter andre egenskaper enn de demografiske og som påvirker kopieringsadferd, eksempelvis interesse for kilder som i større grad kopieres enn andre, innsikt i overføringsteknologi, etc. Disse egenskapene kan vanskelig vurderes da vi ikke kjenner deres faktiske befolkningsfordeling.

¹⁷ Alternative måter å kartlegge omfang på er å spørre om «hvor ofte» kan gjør en bestemt aktivitet («Faktormodell») eller når man gjorde det sist («Distansemodell»).

¹⁸ I 2020 ble målingen av offline kopiering foretatt adskilt fra andre kopieringsmetodene i en egen rapport. Fra og med 2021er estimerer knyttet til offline kopiering trukket inn i hovedrapporten I 2021 ble det gjort sammenligninger mot resultater for 2020, som sammenslåinger av resultater fra 1) hovedrapporten i 2020 og 2) den adskilte rapporten om offline kopiering.

Offline kopiering er kompensasjonsberettiget så lenge kopiene ikke har opphav utenfor EØS.

Kopiering av litterære / visuelle verk registreres ved fire kopieringsmåter:¹⁹

1. Utskrift / scan / fotografi
2. Nedlastning fra internett
3. Avfotografering eller skjermbilde
4. Overføring / synkronisering mellom lagringsmedier

Verkstyper dekkes med tilhørende måleenheter (Tabell V1.3):

Tabell V1.3 Verkstyper og måleenheter.

Verkstype	Måleenhet (antall siste 7 dager)
<u><i>Audioverk:</i></u> Musikk Lydbøker / hørespill Radioprogram / podkast	Låter Bøker/spill Programmer
<u><i>Audiovisuelle verk:</i></u> Musikkvideo Film (ikke TV serie) TV-serie (ikke film) Nyhets-sportsprogram Underholdningsprogram Dokumentarprogram	Videoer Filmer Episoder Sendinger Program Program
<u><i>Tekst:</i></u> Nyhet / kommentar / journalistikk, o.l. Fagstoff / forskning / vitenskap Skjønnlitteratur Sangtekst / noter Reiseguide Biografi Leksikon / oppslag Matoppskrift / strikkeoppskrift o.l. Blogg Annet	Sider
<u><i>Bilde:</i></u> Fotografi Tegneserie Tegning / illustrasjon / kart Maleri / grafikk / skulptur Design / kunsthåndverk Kunstproduksjon Annet	Bilder

Den direkte metoden innebærer at det for alle kopieringsmåter først kartlegges om aktiviteten er utført de siste syv dagene. Hvis ja, følges man opp med spørsmål om hvilket innhold kopien hadde. Deretter etterspørres kopieringens omfang: antall låter, filmer, tekstsider, fotografier, etc.

Til slutt registreres hvilket geografisk område «den sist kopierte teksten/bildet» hadde sitt opphav i: Norge, annet Europeisk land eller land utenfor Europa. Merk at registreringen av opprinnelsesland endres fra og med 2022 etter at England trådte ut av EU/EØS. Ny inndeling ble da «Fra EU/EØS-land utenfor Norge (ekskl. Storbritannia)» og «Fra land utenfor EU/EØS-land (inkl. Storbritannia)». Endringen har bl.a. konsekvens for estimeringen av volum for musikklåter da disse ofte har hatt engelsk opphav.

¹⁹ Kartleggingene av audio- og audiovisuell kopiering strekker seg tilbake til 2007. Fra og med innføring av ny åndsverklov 1. juli 2018, omfattes også visuelle verk og litterære tekster av rettighetsvernet.

Veiet snitt: Rapporteringen fra og med 2022 marker en omlegging av beregningen av kopivolumet, uten at den har svært store konsekvenser for estimatet. I 2021 ble estimeringen basert på et veiet gjennomsnitt for de tre siste årene, der inneværende år teller 3/6, foregående 2/6 og året før der 1/6. Merk at for tekst og bilde var beregningene gjort år for år helt frem til kompensasjonsberettiget total, hvoretter glidende snitt ble anvendt på disse totalene. I 2022 er designet endret slik at det nå først lages et glidende snitt på andelene per år, hvoretter totalen beregnes. Justeringen skyldes at enkelte basestørrelser i undergruppene i tekst og bilde var små, og for å skape samsvar med estimeringsteknikken for audio- og audiovisuelle kopier.

Glidende snitt anvendes nå også i estimeringen av opphavssted. Her har vi ikke historiske tilgjengelige tall fra perioden før 2020. Beregningen i 2022 ble derfor utført ved at 2020 talte kun for dette året, mens 2021 var et veiet gjennomsnitt av 2020 (1/3) og 2021 (2/3). Fra og med 2022 benyttes et snitt av de tre årene 2021-2023 slik som for kopivolumet. Fremtidige rapporteringer vil også baseres på de glidende snittene, for estimerer der det lar seg gjøre, dvs. fra 2022 og fremover.

Kompensasjonsberettigelse: I beregningen av antall kompensasjonsberettigede kopier av hver verkstype, går følgende til fradrag:

- *Kopier med opphav utenfor EØS:* EØS-andel beregnes gjennom spørsmål til respondentene om opphav til siste foretatte kopi. Kopier med opphav i Storbritannia inngår i EØS-andelen frem til og med 2021. Etter at landet har trukket seg ut av EU, er Storbritannia fra og med 2022 trukket ut av EØS-andelen. For verkstypen musikk, fastsettes EØS andelen i henhold til beregning fra Gramo. (Eksakt andel i 2023 er ikke kjent på estimeringstidspunktet, og andelen fra 2022 er derfor videreført). For de øvrige verkstypene estimeres den basert på opplysning fra respondentene om verkenes opphavssted. Respondenter som ikke kjenner opprinnelsessted fordeles forholdsmessig på opprinnelsesområdene. (med unntak for musikkopier, der Gramo tall ligger til grunn).
- *Ulovlige kopier:* Ulovlig audio/audi visuell kopiering registreres ved selvrappotering for kilder hvor slik kopiering er mulig. Volumet registreres tilsvarende ved selvrappotert antall ulovlige kopier for hver verkstype. Rapportert omfang er imidlertid lavt.²⁰ For kopiering av tekst/bilde er det vanskelig for respondentene selv å definere hva som er lovlig eller ikke og lovligheten av kopieringen for disse verkstypene registreres derfor ikke. Ulovlige kopier regnes ikke som kompensasjonsberettigede.
- *Original DVD:* Her trekkes 87 prosent av kopiene fra som ikke-kompensasjonsberettigede, da de regnes som ulovlige i henhold til Norwaco-kartlegging som har vist at 13 % av originale DVD'er ikke har kopisperre.
- *Kopier kjøpt fra internett:* Kjøpte eksemplarer er per definisjon ikke kompensasjonsberettigede.

V1.3 Statistisk usikkerhet

Ut over de nevnte kriteriene for undersøkelsens gjennomføring avhenger estimatenes presisjon av flere faktorer.

Ulike forhold medfører at vi må forvente noe variasjon fra måling til måling. Enkelte år lanseres det for eksempel populær musikk, filmer eller TV-serier som øker kopieringsomfanget. Ny teknologi kan endre gamle kopieringsvaner, også innenfor ulovlig kopiering. Omfattende

---

²⁰ Det understrekes i spørreskjemaet at rapporteringen er konfidensiell. Kartlegging av presumptivt ulovlig aktivitet vil likevel uansett kunne medføre underrapportering.

kopieringsfenomener som arkivkopiering og seriekopiering kan medføre uvanlig høye volum – gjerne kun for en enkelt respondent. Arkivkopiering hvor man eksempelvis digitaliserer hele platesamlingen sin er nok sjelden forekommende, men de totale estimatene vil være følsomme for dette om vi tilfeldigvis treffer en person som utfører det i referanseuken, versus om vi *ikke* velger ut personer som gjør det. Selv om vi tar høyde for korrigerende av ekstremverdier risikerer vi at i utgangspunktet «ordinære» kopieringsaktiviteter kan gi til dels store utslag i de endelige estimatene fra gang til gang.

For å redusere omfanget av slike tilfeldige avvik, baseres estimeringen fra og med 2021 som nevnt på et «vektet gjennomsnitt». Det vil si at vi legger kopieringsomfanget for alle de tre siste årene til grunn, men da med synkende vekt etter som vi beveger oss bort fra innværende år. Det endelige estimatet vil således «glatte ut» tilfeldige anomalier, samtidig som det er rimelig sensitivt overfor endringer som ligger nært i tid.

Endelig, når vi estimerer med utgangspunkt i et utvalg innebærer slutninger til hele befolkningen statistisk usikkerhet. Denne usikkerheten kan beregnes og legges til grunn for resultatenes tolkning. Estimatenes presisjon avhenger av utvalgsfordelingen og det antall respondenter som ligger til grunn for beregningen. Det er da vanlig å rapportere estimatenes *konfidensintervall*, som angir intervallet som med en spesifisert sannsynlighet (som i vårt tilfelle er 95%) inneholder den sanne (men vanligvis ukjente) verdien av egenskapen i hele befolkningen. I tillegg vurderes gjerne variasjonskoeffisienten som viser forholdet mellom standardavviket og estimatet – konfidensintervallets eller feilmarginens størrelse relativt til estimatet i seg selv.

Følgende tabell viser konfidensintervall og variasjonskoeffisienten for estimatene på antall ukentlige kopier per verkstype (Tabell V1.4):²¹

Tabell V1.4. Konfidensintervall

Verk	Variasjons-koeffisient	Estimat	95% konfidensintervall (-)	95% konfidensintervall (+)
Filmer	0,09	749 000	681 590	816 410
Tv-serier	0,06	4 212 000	3 959 280	4 464 720
Nyhets- og sportsprogram	0,11	909 000	809 010	1 008 990
Dokumentar	0,06	1 205 000	1 132 700	1 277 300
Underholdningsprogram	0,09	1 699 000	1 546 090	1 851 910
Musikkvideoer	0,14	144 000	123 840	164 160
Musikklåter	0,18	34 899 700	28 617 754	41 181 646
Lydbøker og hørespill	0,21	1 062 000	838 980	1 285 020
Radioprogram	0,13	5 607 000	4 878 090	6 335 910
Totalt	0,16	50 486 700	42 587 334	58 386 066

På totalnivå er variasjonskoeffisienten 0,16 prosent, og konfidensintervallet angir at det endelige resultatet med 95 prosent sikkerhet vil ligge et sted mellom 45,9 millioner og 63,2 millioner ukentlige kopier. Ikke desto mindre er det oppgitte estimatet – 50,5 millioner kopier – det statistisk mest *sannsynlige* resultat.

²¹ Estimatenes er beregnet for 2021, og er tentative.

Vedlegg 2: Ukentlig kopiering av audio- og audiovisuelle verk 2023 etter verkstype og kopieringsmåte. Antall.²²

KOPIERINGSMÅTE / KILDE	RADIO-PROGRAM			TV SERIE	UNDER-HOLDNING	NYHETER-SPORT	DOKU-MENTAR	FILM	MUSIKK VIDEO
	MUSIKK	/PODCAST	LYDBOK						
<i>Kopieringsvolum:</i>									
Via TV-mottaker	-	-	-	4,220,453	1,552,873	1,053,964	1,066,175	1,053,116	346,383
Utenfor TV-mottaker (samlet)	-	-	-	853,947	135,206	303,266	344,638	387,245	102,567
Lastet ned gratis fra internett	2,074,803	1,122,499	273,322	-	-	-	-	-	-
Kjøp fra internett	1,257,426	324,898	271,455	169298	46698	104685	129382	119030	9450
Stream-rippet	1,083,096	-	-	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra radio/nettradio	374,529	-	84,841	-	-	-	-	-	-
Overført fra PC/Mac, mobil, skytjeneste, minnepinne, ekstern haddisk, o.l.	4,327,612	576,227	244,069	-	-	-	-	-	-
Kopiert fra original/uoriginal CD	1,075,703	132,567	66,243	-	-	-	-	-	-
Offline kopiering (ex kjøp/ripp)	34,575,947	3,488,944	984,333	1,219,078	88,579	54,223	146,315	531,617	53,258
TOTAL KOPIERING	44,769,116	5,645,135	1,924,263	6,462,776	1,823,356	1,516,138	1,686,510	2,091,008	511,658
<i>Fratrekk:</i>									
Kjøpt fra internett	1,257,426	324,898	271,455	169298	46698	104685	129382	119030	9450
Stream-rippet	1,083,096	-	-	-	-	-	-	-	-
Ulovlige kopier	1,497,084	321,990	223,222	445,622	79,917	80,118	103,788	223,956	34,417
NETTO KOPIERING	40,931,510	4,998,247	1,429,586	5,847,856	1,696,741	1,331,335	1,453,340	1,748,022	467,791
EØS-andel (%)	53	87	83	59	87	89	70	41	67
Andel utenfor EØS	19,153,218	661,057	244,481	2,416,772	226,749	147,006	440,570	1,033,330	154,341
KOMPENSASJONSBERETTIGET KOPIERING	21,778,292	4,337,190	1,185,106	3,431,083	1,469,991	1,184,329	1,012,770	714,692	313,451

²² Tabellen avviker fra tallene i figur 3.4 med -2 prosentpoeng for musikkvideoer og med -1 prosentpoeng for TV-serier og underholdningsprogram, grunnet avrunding i de historiske dataene.

Vedlegg 3: Spørreskjemaet.

Se eget vedlegg.